

ELS SANTJUSTENCS DEL 1900

RAIMON MASDÉU i TÈRMENS

Què és la demografia històrica?

La demografia és la ciència que estudia la població. La demografia històrica és la ciència que estudia l'evolució de la població abans de l'aparició dels censos estadístics moderns i dels registres civils. A l'Estat espanyol, tant els censos moderns com el registre civil daten de la segona meitat del segle XIX. Per treballar en demografia històrica hom ha de recórrer a d'altres fonts d'informació, la més important de les quals és la provinent dels arxius parroquials.

L'arxiu parroquial de Sant Just Desvern

L'agitada història contemporània de l'Estat espanyol ha afectat sovint les esglésies i la de Sant Just Desvern no n'ha sigut cap excepció. Tothom sap que va ser cremada el juliol de l'any 1936. No obstant, els llibres parroquials on al llarg de molts anys s'havien anat anotant els bateigs, els casaments i els enterraments dels parroquians santjustencs foren salvats per la intervenció de l'Ajuntament del poble. Gràcies a això, Sant Just Desvern té un dels arxius parroquials més complet i més extens dels que es conserven a tot el Principat de Catalunya, en allò que fa referència a aquells esdeveniments vitals. Malauradament però, sabem que es va perdre molta altra informació relacionada amb la història del nostre poble i la nostra parròquia.

Una gran part del mèrit de la bona conservació dels llibres parroquials s'ha d'adjudicar a mossèn Antoní Tenas i Alibés, que es va preocupar d'ordenar-los i enquadrar-los acuradament. I així han arribat fins als nostres dies. El registre de bateigs va començar el mes de setembre de l'any 1509. Al llarg del segle XVI presenta algunes llacunes que interrompen la continuïtat cronològica de la sèrie fins al juliol de l'any 1582. A partir d'aquesta data es pot assegurar que no falta cap bateig per omissió conscient dels responsables de la parròquia. El registre de casaments es va iniciar precisament l'any 1580; només en aquest cas i atès el petit volum de població de Sant Just Desvern en aquells anys, és més difícil precisar si hi va haver omissions voluntàries o involuntàries o si no hi va haver casaments els anys en què no n'hi ha cap de registrat. En qualsevol cas, a partir de l'any 1600 la continuïtat de la sèrie és prou fiable. Quant al registre d'enterraments, es va iniciar amb força

llacunes l'any 1566 i se'm fa més difícil d'assegurar-ne la continuïtat, si més no fins ben entrat el segle XVIII. No obstant, es dóna la circumstància positiva que ja des del principi s'anoten els enterraments dels *albats*¹, fet no gaire habitual en aquella època.

La reconstrucció de famílies

A partir d'un treball exhaustiu sobre tots els llibres d'esdeveniments vitals des del principi dels registres (segle XVI) fins a l'any 1900, he pogut "reconstruir" una gran part de les famílies que han donat vida al nostre poble entre aquestes dues dates. "Reconstruir" famílies vol dir ajuntar tota la informació disponible sobre d'un home i una dona que un dia decideixen unir-se en matrimoni: quan i on es van casar, qui eren els seus pares, quan i on van néixer, on vivien i a què es dedicaven en el moment de casar-se, quants fills van tenir, quan i on van morir, etc. El resultat de tot això serà la tesi doctoral que estic preparant. Ara, però, en aquest article aprofito l'oportunitat que m'han ofert els responsables de la *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs* de poder utilitzar una petita part de la informació recollida fins al dia d'avui. La meua intenció és explicar els orígens dels santjustencs més notables de l'any 1900 i, en la mesura que sigui possible, de tots els altres.

Els majors contribuents de l'any 1900

La manera més fàcil d'escollir els santjustencs més notables és recórrer a les llistes de majors contribuents que cada any publicaven els ajuntaments². Les fitxes del cens general de la població del municipi de Sant Just Desvern de l'any 1900 i dos padrons municipals d'habitants realitzats, un durant l'any 1895 i l'altre durant l'any 1903, m'han ajudat a conèixer les famílies de cadascun d'aquests santjustencs. Són trenta-sis als quals afegiré també, al final, els nou regidors del Consistori municipal en aquell moment. Vegem, doncs, un per un qui eren aquests personatges.

Els majors contribuents:

1. Gaspar MODELELL i MODELELL

Segons els padrons, propietari. Fill de Joan Baptista Modolell i Mitjans i de Maria Modolell i Padrosa i hereu de can Modolell. Tant el pare com la mare de Gaspar descendien del mateix genearca dels Modolell santjustencs, però per línies diferents: el primer, per la línia troncal dels hereus de can Modolell i la segona per una línia secundària, la dels Modolell de can Ginestar³.

La família Modolell és present a la història de Sant Just Desvern des d'antic; de fet, és un dels pocs cognoms santjustencs amb presència ininterrompuda des de l'inici dels registres parroquials fins a l'any 1900. En aquests quasi quatre segles d'història, el cognom familiar apareix escrit en els llibres parroquials en les variants Madolell, Madorell, Madurell o Modorell, però es tracta sempre de la mateixa família. Així mateix, al llarg dels segles el cognom es va estendre per diferents parròquies de la conca baixa del Llobregat com l'Hospitalet, on els Modolell són presents de forma continuada durant els segles XVI i XVII formant part del patriciat urbà de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana; també els he trobat a les parròquies de Sant Boi de Llobregat, Torrelles de Llobregat, Cornellà de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i a la ciutat de Barcelona. Els costums hereditaris propis de Catalunya obligaven els fills no hereus a buscar fortuna en d'altres llocs.

A la nostra parròquia hi va haver dues línies familiars

*La família
Modolell,
de can
Modolell, a
final del
segle XIX
(Arxiu
Municipal
de Sant
Just
Desvern
(AMSJD).
Col·lecció
Dolors
Modolell i
Lluc)*

més, al marge de les ja esmentades: una d'elles es va extingir l'any 1709, l'altra, coneguda amb el sobrenom dels Modolell *de la Plaça*, es va iniciar l'any 1676 amb el casament de Pastor Modolell i Rovira amb Maria Carbonell i Gener, hereva d'un mas que fins aleshores s'havia conegut amb el nom de can Carbonell *de la Plaça*. Aquesta línia familiar va sobreviure fins a l'any 1900 i n'eren descendents Maria Modolell i Rius, vídua de Joan Bonastre i Faura, i les seves cosines germanes Magdalena Modolell i Vilà, vídua de Pau Marcè i Llopart, i Teresa Modolell i Vilà, muller de Josep Rius i Mèlich, totes tres vives l'any 1900. Diversos membres de la família Modolell han format part dels òrgans de govern parroquial i municipal de Sant Just Desvern ja des del segle XVI i de manera ininterrompuda en els segles XVII, XVIII, XIX i XX. Seria prolix esmentar-los tots.

Des de l'inici del registre de naixements hom comptabilitza quinze generacions de Modolell entre el primer matrimoni documentat a Sant Just Desvern, format per Joan Modolell i Elionor Vidal, i Gaspar Modolell i Jané, fill de Gaspar Modolell i Modolell i de Dolors Jané i Llambí. En l'onzena generació⁴ hi ha l'origen de les quatre línies dels Modolell santjustencs que acabo d'esmentar, a partir del matrimoni celebrat l'any 1622 entre Pau Modolell i Cortès i Àngela Rovira, natural de Sant Feliu de Llobregat. Una característica dels hereus de can Modolell, que també trobarem en d'altres famílies i que cal destacar, és la tendència majoritària a buscar la futura muller fora de la pròpia parròquia: les trobem de Cabrils, de Vallvidrera (en dues ocasions), d'Esplugues de Llobregat (en tres ocasions), de Terrassa, de Sant Feliu de Llobregat, de Sarrià, d'Arenys de Mar i de Barcelona. Només en tres, d'un total de quinze matrimonis dels quals conec l'ascendència de la dona, aquesta era nascuda al mateix Sant Just Desvern. Però tornem a Gaspar Modolell i Modolell: l'any 1900 era vidu, de feia pocs mesos, de Dolors Jané i Llambí, nascuda a Barcelona i filla de Vicenç Jané, natural de Vilafranca del Penedès, i d'Antònia Llambí, natural de Barcelona. Vivia amb tres fills, Gaspar, Francesc i Joan Baptista, i quatre filles, Dolors, Anna, Antònia i Carme Modolell i Jané, i dues criades-mainaderes, Àngela Mirabell i Perpinyà i Joaquina Fajardo i Rius. Fou regidor de l'Ajuntament des de l'any 1877 fins al 1885 i alcalde en dues ocasions, del 1879 al 1881 i del 1883 al 1885.

2. Francesc PADROSA i BATISTA

Segons els padrons, propietari. Fill de Jaume Padrosa i Gelabert *del Coscoll* i de Coloma Batista i Saladrigues i hereu de can Padrosa *de la Muntanya*. La seva mare, Coloma Batista, era filla de Miquel Batista i de Maria Saladrigues, tots tres naturals de la parròquia de Sant Andreu del Palomar, avui

dia barri de Barcelona. Quant al seu pare, Jaume Padrosa, era descendent de dues famílies de llarga tradició dins de la història santjustenca: dels Gelabert *del Coscoll*, dels quals parlaré més endavant⁵, i dels Padrosa. Pel que fa a aquests darrers, cal dir que, en els llibres parroquials, s'escrivien indistintament les dues variants del cognom, tant Padrosa, més comú en els dos primers segles de registres, com Padrosa, més habitual en els segles XVIII i XIX⁶. Igual que la família Modolell, els Padrosa són presents a Sant Just Desvern dels inicis dels llibres de bateigs: la tercera anotació del primer llibre de bateigs, datada el 18 de novembre de l'any 1509, fa referència al bateig d'una tal Joana Caterina, filla de Pere Pedrosa i de Joana. Segons ens explica mossèn Antoní Tenas i Alibés en el seu llibre⁷, can Pedrosa era antigament can Puig *de les Basses*. A partir de la informació de què dispo, es pot suposar que l'esmentat Pere Pedrosa, possiblement no natural de Sant Just Desvern, es va casar amb una filla (l'esmentada Joana) d'un tal Joan Puig *de les Basses* i es va convertir en el seu hereu a la mort del dit Joan. Al marge de la coincidència en els noms d'aquests dos últims (Joan/Joana), cal constatar que en el fogatge de l'any 1515 només apareix com a cap de casa Joan Puig i no hi ha cap Pedrosa. Quaranta anys després, en el fogatge del 1553, no hi ha ningú que es digui Puig i, en canvi, apareix esmentada una tal Caterina Padrosa, vídua d'un altre Pere Pedrosa, fill dels esmentats Pere i Joana.

Vista actual de la masia de can Padrosa, documentada des de del segle XI.

Des del primer Padrosa documentat als llibres sacramentals de la parròquia de Sant Just Desvern fins a Jaume Padrosa i Borrell, fill de Francesc Padrosa i Batista i de Coloma Borrell i Cortada, s'han succeït tretze generacions d'hereus de can Padrosa *de la Muntanya* que només han utilitzat tres noms per designar els hereus: Pere, en cinc ocasions, Jaume, també en cinc ocasions, i Francesc, en tres ocasions.

D'un total de deu mullers d'aquests de què en conec l'ascendència, la meitat eren santjustenques i la meitat eren de fora: de Sant Joan Despí, de Sabadell, de Barcelona, de Sant Cugat del Vallès i de Sant Andreu del Palomar.

De tots els hereus de can Padrosa *de la Muntanya* cal fer esment d'un d'ells, Jaume Padrosa i Negre, que es va casar l'any 1770 amb Teresa Gelabert *de la Riera*, i que va casar el seu hereu Francesc amb Teresa Gelabert *del Coscoll*; una filla, Eulàlia, amb Miquel Carbonell, l'hereu de can Carbonell *de la Muntanya*; una altra filla, Teresa, amb Josep Cardona, l'hereu de can Cardona; i una altra filla, Rosa, amb Joan Modolell, l'hereu dels Modolell de can Ginestar. Per aquest motiu, els sis primers majors contribuents i l'alcalde de Sant Just Desvern de l'any 1900 estaven units per un grau de parentiu no superior al de cosins segons (fills de cosins germans).

Durant quasi dos segles, hi hagué a la nostra parròquia una altra línia de la família Padrosa, iniciada l'any 1676 amb el matrimoni entre Pau Padrosa i Margarida Julià, arrendadors de la casa que avui es coneix amb el nom de can Pedroseta. Aquesta línia s'extingí l'any 1865 amb la mort de Gaspar Padrosa i Vilar, rebesnét d'aquells.

Com en la família Modolell, diversos membres de la família Padrosa han format part ininterrompudament dels òrgans de govern parroquial i municipal de Sant Just Desvern durant els segles XVIII, XIX i XX. Seria prolix esmentar-los tots.

L'any 1900 can Padrosa *de la Muntanya* era ocupat per Francesc i la seva dona, Coloma Borrell i Cortada, filla de Pere Borrell, propietari, i d'Eugènia Cortada, tots ells naturals de Sant Cugat del Vallès. Vivien amb tres fills, encara solters, Coloma, Josep i Francesc i amb l'hereu, Jaume, casat amb Carme Juncà i

Monné, nascuda a Barcelona i filla de Pere Juncà, natural d'Olot, i de Maria Monné, natural de Barcelona; l'any 1900 només tenien una filla, Montserrat. A la casa hi havia també dos jornalers, Pere Via i Damià Vives.

Francesc Padrosa fou regidor i vocal secretari de la Junta Revolucionària constituïda a final de l'any 1868 després de la Gloriosa Setembrina, el càrrec li durà tres mesos. Tornaria a l'Ajuntament com a regidor entre els anys 1876 i 1881 i entre els anys 1885 i 1894.

3. Miquel MALLOL i REVENTÓS

Segons els padrons, propietari. Fill de Vicenç Mallol i Modolell i de Gaïetana Reventós i Vilar i hereu de can Vilar *de la Muntanya*. Tant els Mallol com els Reventós són originaris de Sant Vicenç dels Horts. Ambdós cognoms van arribar a Sant Just Desvern amb pocs anys de diferència. L'any 1810, un pare i un fill anomenats Sadurní i Miquel Reventós, ambdós pagesos de la parròquia damunt dita de Sant Vicenç dels Horts, es van casar a la nostra parròquia amb Maria Vilagut i Anna Vilar, mare i filla respectivament. Maria Vilagut era vídua de Gaspar Vilar i Cuiàs, amo i últim hereu de cognom Vilar del mas santjustenc conegut com can Vilar *de la la Muntanya*. Dos anys més tard, el 1812, un altre pagès de Sant Vicenç dels Horts anomenat Miquel Mallol es va casar, també a Sant Just Desvern, amb Rosa Modolell i Campreciós, de can Modolell. El seu fill Vicenç Mallol i Modolell es va casar l'any 1842 amb Gaïetana Reventós i Vilar, de Can Modolell. L'aleshores hereva de can Vilar *de la Muntanya*. Com ja he dit, Gaspar Vilar, l'avi matern de Gaïetana era l'últim representant de la línia directa de la família Vilar, originària del Papiol i propietària de can Vilar

Vista actual de la masia de can Vilar, documentada des del principi del segle XIV

Vista
actual de
la masia de
Can
Ginestar
documenta-
da des del
principi
del segle
XV.

des del principi del segle XVIII. Un tal Jacint Vilar, pagès del Papiol, es va casar pels volts de l'any 1650 amb Elisabet Santfeliu i Miró. Aquesta era l'hereva dels Santfeliu, establerts a Sant Just Desvern sobre el 1580 quan es van casar un tal Jaume Santfeliu, pagès de Sant Quirze del Vallès, i Montserrat Cardona, filla de Geroni Cardona⁸ i de Montserrat i hereva del mas conegut aleshores amb el nom de can Cardona *de la Costa*⁹. Durant el segle XVIII, la família Vilar s'estengué per la nostra parròquia en diferents línies familiars però cap d'elles no va sobreviure més enllà del any 1850. Tampoc no he trobat cap Vilar en els equips de govern parroquial i municipal del segle XIX; sí que hi van participar en el segle XVIII. En alguns casos, el cognom va perdre la "r" final i és fàcil confondre'l amb el cognom *Vila*, donat que aleshores no existia el senyal de l'accent que diferenciaria les entonacions (*Víla-Vilà*). En el padró de l'any 1895 el cognom Vilar ja només apareix com a segon cognom, la qual cosa significa la seva desaparició total en la següent generació.

L'any 1900 Miquel Mallol estava casat amb Sabina Mitjavila i Amat, nascuda a Cornellà de Llobregat i filla de Joaquim Mitjavila, natural de Sant Boi, i de Maria Amat, natural de Sant Feliu de Llobregat. Només tenien una filla, Maria, que seria la dona de Miquel Reverter i Roca, curiosament també natural de Sant Vicenç dels Horts i hereu de can Vilar *de la Muntanya* a la mort del seu sogre. Miquel Mallol fou alcalde de Sant Just Desvern entre els anys 1881 i 1883 i entre els anys 1885 i 1887; a més, fou regidor entre el 1883 i el 1885 i entre el 1890 i el 1891.

4. Miquel MODOLELL i PADROSA

Segons els padrons, propietari. Fill de Joan Modolell i Gelabert *del Coscoll* i de Rosa Padrosa i Gelabert *de la Riera* i hereu de can Ginestar. Per part de la seva mare era nét del matrimoni

format per Jaume Padrosa i Teresa Gelabert *de la Riera*¹⁰ i per part de les dues àvies pertanyia a les dues línies santjustenques de la família Gelabert¹¹. Per la part del seu pare pertanyia a la línia dels Modolell de can Ginestar. De fet, en els llibres parroquials de tot el segle XVIII i de la primera meitat del XIX, el cognom familiar apareix escrit, a vegades, amb la forma Modolell-Ginestar. El primer en utilitzar aquest cognom fou un tal Joan, nascut l'any 1705 i fill de Francesc Modolell i Ginestar i de Marianna Roca. Els pares de Francesc, casats l'any 1667, eren Just Modolell i Rovira, novè fill de Pau i d'Àngela¹², i Maria Ginestar i Bonanat, última representant dels Ginestar santjustencs. Ja he explicat a la fitxa número 1 l'origen dels Modolell i a la número 2 l'origen dels Padrosa; aquí explicaré l'origen dels Ginestar. La primera referència en els llibres sacramentals de Sant Just Desvern a aquest cognom procedeix del bateig d'una tal Joana, filla de Montserrat Ginestar i de Quitèria, celebrat el 12 de gener del 1569. És probable que el dit Montserrat, de professió mestre de cases, fos originari de Sant Andreu de la Barca on va néixer, almenys, un dels seus fills que portava el mateix nom i exercia la mateixa professió que ell. Aquest fill es va casar amb Caterina Giscart l'any 1583 a Sant Feliu de Llobregat. Cap a l'any 1590 es van establir definitivament a la nostra parròquia. A partir d'aquest matrimoni, el cognom Ginestar es va dispersar: un fill, Andreu, es va casar i es va establir a Sant Feliu de Llobregat, on s'inicià una línia que sobreviuria, almenys, fins a mitjan del segle XIX. Un altre fill, Jaume, fou l'avi de la damunt dita Maria Ginestar i Bonanat; un germà d'aquesta, Montserrat, heretà del seu avi matern el mas Bonanat de Sant Vicenç dels Horts. El mas Ginestar va acabar passant als Modolell l'any 1706, a la mort de Maria Ginestar, ja vídua de Just Modolell. Durant el segle XIX els descendents d'aquests van tenir un paper destacat en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

L'any 1900 Miquel Modolell era vidu de Joaquina Modolell i Mitjans, que pertanyia als Modolell de can Modolell i era filla de Josep Modolell i de Maria Mitjans, avis paterns de Gaspar Modolell i Modolell¹³. Maria Mitjans era natural de Santa Coloma de Cervelló. Amb Miquel vivien dues filles solteres, Carme i Dolors, una neboda, Montserrat Pagès i Modolell, i dues criades, Rosa Riba, natural de Tous, i Josefa Ferrer i Bergadà, natural de Corbera.

Josep Cardona i Planas (1846-1918) hereu i amo de can Cardona pels volts de l'any 1900 (AMSJD. Col·lecció de la Família Cardona)

L'any 1854 va entrar per primera vegada en el govern municipal i ho féu ja com a alcalde fins a l'any 1857; seria regidor, també, a final del 1868.

5. Josep CARDONA i PLANAS

Segons els padrons, propietari. Fill de Francesc Cardona i Padrosa i de Maria Planas i Ricart i hereu de can Cardona. Maria Planas era nascuda a la veïna parròquia de Santa Creu d'Olorda, filla de natural també de Santa Creu, i de Marianna Ricart, natural de Sant Feliu de Llobregat. En el pare, Francesc Cardona i Padrosa, s'ajunten dos cognoms importants en la vida i en la història santjustenques; dels Padrosa ja

n'he parlat¹⁴. Quant als Cardona, el primer esment d'aquest cognom en els llibres de bateigs de Sant Just Desvern data de l'11 d'octubre de l'any 1528 i fa referència al bateig d'un tal Pere, fill de Pere Cardona i d'Elionor; l'any següent, el 1529, hi ha el bateig d'un tal Pere Joan, fill de Joan i d'Angelina. És força versemblant que ambdós Cardona fossin germans cabalers procedents de la veïna parròquia de Santa Maria de Vallvidrera (l'única de tot el Baix Llobregat que té documentat el cognom Cardona en el fogatge de 1497) i que s'establissin a la parròquia de Sant Just Desvern en el tercer decenni del segle XVI; per això no consten en el fogatge de 1515. El primer, Pere, es devia casar amb l'hereva del mas Moragues (can Vilar de la Muntanya) i el segon, Joan, amb l'hereva de can Carbonell de la Muntanya; aquest últim va morir poc després (el 1529 o el 1530) sense descendència que el sobrevisqués. El matrimoni format per Pere i Elionor, va tenir, entre altres, tres fills varons: el primogènit i hereu de can Moragues, de nom Pere, també va morir sense descendència que el sobrevisqués. El mas va passar al segon germà, de nom Geroni, del qual sobrevisqueren, entre altres, dues filles: l'hereva del mas Moragues, Montserrada, que es va casar amb Jaume Santfeliu, pagès de Sant Quirze del Vallès¹⁵, i Maria Anna

que es va casar amb Bernat Carbonell *de la Muntanya*, hereu de Can Carbonell¹⁶. El tercer fill varó, Francesc, fou l'origen de la línia directa dels Cardona de can Cardona: el mas que avui dia es coneix amb el nom de can Cardona, al principi del segle XVI es coneixia amb el nom de can Solanes *de la Plaça*.¹⁷ El damunt dit Francesc es va casar l'any 1568 amb Elisabet Solanes, filla de Miquel i d'Eulàlia i hereva d'aquell mas. Des del matrimoni format per Francesc Cardona i Elisabet Solanes fins a Josep Cardona i Planas se succeeixen onze generacions d'una de les famílies més rellevants en la història santjustenca. Igual que les famílies Modolell i Padrosa, diversos membres de la família Cardona han format part ininterrompudament dels òrgans de govern parroquial i municipal de Sant Just Desvern en els segles XVI, XVII, XVIII, XIX i XX. Ja l'any 1570 apareix el damunt esmentat Geroni Cardona, al costat de Pau Modolell, com a síndic en la documentació referent a la construcció d'una nova església parroquial. Entre els anys 1636 i 1642, Joan Cardona i Oriola fou el batlle parroquial. En el segle XVIII, tots els caps de família Cardona van formar part dels òrgans de govern parroquial com a regidors; en el segle XIX, els trobem com a alcaldes. Seria prolix esmentar-los tots.

Una altra característica comuna amb aquelles dues famílies és que els hereus de can Cardona també buscaren de forma majoritària la seva futura muller fora de la pròpia parròquia: de dotze mullers de les quals conec l'ascendència només dues són nascudes a Sant Just Desvern mateix; la resta procedeixen de Sant Feliu de Llobregat (en tres ocasions), de Santa Creu d'Olorda (en dues ocasions), de Moià (en dues ocasions), d'Hospitalet de Llobregat, de Castellví de Rosanes i de Begues. Per casament, també, els Cardona es relacionaren amb les famílies més destacades del poble: els Carbonell, els Solanes, els Mèlic, els Modolell, els Gelabert i els Cortès.

L'any 1900 Josep Cardona i Planas estava casat amb Anna Parera i Gelabert, filla d'Antoni Parera i de Lúcia Gelabert, tots tres naturals de l'Hospitalet de Llobregat; hi havia entre ells relació de parentiu, atès que precisaren de dispensa papal per casar-se. No tingueren fills i els succeí al capdavant de can Cardona el seu nebot Daniel Cardona i Civit, nascut a Barcelona. Josep Cardona va entrar per primera vegada a l'Ajuntament l'any 1891 ja com a alcalde i ho va ser fins a mitjan del 1896; des d'aquesta data i fins al 1899 continuaria com a regidor.

Vista

actual de
la masia de
can
Carbonell
de la
Muntanya,
documenta-
da des del
final del
segle XIII

6. Joaquim CARBONELL i VILAGUT

Segons els padrons, propietari. Fill de Pau Carbonell i Padrosa i de Paula Vilagut i Vallcorba. Hereu i propietari del mas Carbonell *de la Muntanya*, pertanyia a una de les famílies més antigues de Sant Just Desvern; de moment, i a falta de documentació que demostrï el contrari, és l'únic cognom que sobreviu al poble des del segle XIII: un document de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona¹⁸ datat el 13 de febrer de l'any 1262 diu que un tal Martí Sebastià i la seva muller Raimunda varen vendre a un tal Berenguer Carbonell, fill d'Arnau Carbonell ja difunt i d'Ermessenda, una peça de terra plantada de vinya que posseïen a Sant Just Desvern, en una zona coneguda com el Perelló, per 280 sous barcelonins. A partir de la documentació de l'arxiu de can Carbonell hom pot resseguir la línia successòria dels amos del mas fins a l'actualitat a través de vint-i-cinc generacions. Com ja va passar amb altres famílies santjustenques, al llarg dels anys i dels segles, la família Carbonell es va anar estenent en diferents línies i branques, algunes de les quals romangueren a la nostra parròquia mentre d'altres s'instal·laren en altres parròquies. Ja a final del segle XV trobem un tal Llorenç Carbonell, natural de Sant Just Desvern, vivint a l'Hospitalet de Llobregat; durant el segle XVI hi ha documentats més Carbonell formant part del patriciat urbà de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana. També n'hi ha a les parròquies de Vallvidrera, d'Esplugues de Llobregat, de Cornellà de Llobregat, de Sant Joan Despí, de Sant Boi de Llobregat, de Sant Feliu de Llobregat, de Sarrià i de Barcelona; és probable que tots sorgissin del mateix tronc comú. D'alguns en tenim les evidències; d'altres només suposicions; d'altres ni això. Però tornem a la nostra parròquia. Les dues primeres anotacions del primer llibre de bateigs

de Sant Just Desvern corresponen a dos Carbonell: la primera, datada el dia 2 de setembre de l'any 1509, correspon al bateig d'un tal Joan Francesc, fill de Simó Carbonell i d'Eulàlia; i la segona, datada el 15 de novembre del mateix any, correspon al bateig d'un tal Gaspar Salvador, fill de Pere Carbonell i de Margarida.

Segons el fogatge de l'any 1515 hi havia registrades a Sant Just Desvern quatre persones amb el cognom Carbonell: Pere, Miquel, Baltasar i Jaume. Era usual en aquella època, en què les persones només tenien un cognom, el del pare quasi sempre, el de la mare, en casos excepcionals, que se'ls posés un apel·latiu característic que els pogués distingir per conèixer-ne la casa de procedència. Pere era originari de Santa Maria de Vallvidrera i estava casat amb Margarida també Carbonell, hereva del mas Carbonell *de la Muntanya*. Miquel pertanyia a la línia coneguda com els Carbonell *de la Carnisseria*; no tinc clar el parentiu que els podia unir, si és que n'hi havia algun. Baltasar i Jaume pertanyien als Carbonell *de la Creu* i possiblement eren nebot i oncle respectivament; tampoc no tinc clar encara quin parentiu els podia unir als altres Carbonell de Sant Just Desvern, si és que n'hi havia. Quaranta anys més tard, en el fogatge de l'any 1553, apareixien només tres Carbonell: el mateix Baltasar del fogatge anterior; el seu germà Bartomeu, casat amb Angelina Carbonell *de la Muntanya*, filla dels damunt dits Pere i Margarida i Mateu Carbonell, germà de Miquel, de la línia dels Carbonell *de la Carnisseria*. L'any 1600 només quedaven dues línies: els Carbonell *de la Muntanya* i els Carbonell *de la Plaça*, línia sorgida dels Carbonell *de la Creu*. L'any 1700 aquesta última casa ja havia passat als Modolell¹⁹. No obstant, al llarg de tot el segle XVIII i durant la primera meitat del XIX, a partir de l'única línia familiar que quedava en varen sorgir de noves que s'estengueren pel poble i, així, l'any 1900 hi havia disset *caps de casa*²⁰ que portaven com a primer o segon cognom el nom Carbonell. Igual que les famílies Modolell, Padrosa i Cardona, diversos membres de la família Carbonell han format part ininterrompudament dels òrgans de govern parroquial i municipal de Sant Just Desvern durant els segles XVII, XVIII, XIX i XX. Seria prolix esmentar-los tots.

Igual també que aquelles mateixes famílies, els hereus de can Carbonell *de la Muntanya* han buscat la seva futura muller fora de la seva parròquia. De dotze dones de les quals en conec l'ascendència, només quatre eren nascudes a Sant Just Desvern i totes pertanyien a famílies destacades dins de la parròquia: Cardona, Gelabert *del Coscoll*, Padrosa i Modolell. La resta procedien majoritàriament de parròquies del Baix Llobregat: de Castellví de Rosanes, de Molins de Rei, de Sant Feliu de Llobregat (en dues ocasions), de Santa Creu d'Olorda, de Sant Quintí de Mediona i dues eren d'origen desconegut. Però tornem ja a Joaquim Carbonell. La seva mare, Paula Vilagut i Vallcorba, era originària de Santa Creu

El matrimoni format per Josep Fosalva i Mans i Teresa Gelabert del Coscoll i Campreciós, en una fotografia anterior a 1894

(AMSJD.
Col.lecció
de la
família
Malaret)

d'Olorda i filla de Jaume Vilagut i de Francesca Vallcorba. L'any 1900, Joaquim Carbonell era vidu d'Eulàlia Modolell i Mitjans, dels Modolell de can Modolell; vivien amb ell al mas de can Carbonell de la Muntanya el seu fill Joaquim Carbonell i Modolell que estava casat amb Rosa Llobet i Vallès, filla de Bartomeu Llobet i de Maria Vallès, tots tres naturals de Sant Quintí de Mediona. Tenien dues filles, Maria i Úrsula Carbonell i Llobet. Hi vivien també una altra filla soltera de Joaquim pare, Dolors, i un masover, Vicenç Peiró i Casas, de Sarrià. A final de l'any 1869 es va estrenar com a regidor de l'Ajuntament durant tres mesos, hi tornaria entre els anys 1877 i 1881.

7. Josep FOSALVA i MANS

Segons els padrons, propietari. Fill de Marià Fosalva i Moleres i de Teresa Mans i Riudaura, ambdós naturals de Sant Just Desvern. Podríem parlar del primer major contribuent sense relació de parentiu directa amb els sis anteriors. De fet, és cert, però el seu fill i hereu, Just, estava casat amb Carme Carbonell i Vilagut i, per tant, era cunyat de Joaquim Carbonell, de qui acabem de parlar. Ell mateix era vidu en primeres núpcies de Madrona

Gelabert del Coscoll i Domènec i en segones núpcies de Teresa Gelabert del Coscoll i Campreciós, pertanyents també ambdues a una d les famílies més antigues de la parròquia²¹. El cognom apareix escrit en els llibres parroquials en dues formes diferents: tant Fosalba com Fosalva. El primer Fosalva arribat a la nostra parròquia fou un tal Josep, treballador del camp, fill de Gabriel Fosalva i de Peronel·la Pi i originari d'Esparreguera. Residia ja a Sant Just Desvern l'any 1781 quan es va casar amb Josefa Moleres i Pruna, natural de Vallirana. Només els sobrevisqué un fill, de nom Marià, que es va casar l'any 1811 amb Teresa Mans, filla de Benet Mans, originari d'Esplugues de Llobregat, i de Teresa Riudaura i Canut, nascuda a Sant Just Desvern. Els

Riudaura, però, eren originaris de Torà de Riubregós i els Canut de Sant Pere Sasserra. Val a dir que totes aquestes famílies tenien un origen humil: eren jornalers arribats a la nostra parròquia durant el segle XVIII, quan es començava a produir l'expansió de l'agricultura. Només els Canut són anteriors, de l'últim quart del segle XVII. La importància de la família Fosalva va començar amb Josep Fosalva i Mans que l'any 1861 va entrar a l'Ajuntament com a regidor i ho va ser fins a la fi de l'any 1864; hi va tornar a final del 1869.

L'any 1900 Josep Fosalva era vidu, com ja he dit, en primeres núpcies de Madrona, filla de Josep Gelabert *del Coscoll* i Rius i de Teresa Domènec i Comes, i en segones de Teresa, filla de Bonaventura Gelabert *del Coscoll* i Bertran (cosí germà del damunt dit Josep Gelabert i Rius) i d'Eulàlia Camppreciós i Valls, tots ells naturals de Sant Just Desvern. Vivien amb ell el seu fill Just, casat amb Carme Carbonell i Vilagut, filla de Pau Carbonell i Padrosa i de Paula Vilagut i Vallcorba, i tres filles solteres del matrimoni format per Just i Carme: Irene, Basilisa i Mercè Fosalva i Carbonell. Hi havia altres Fosalva vivint a Sant Just Desvern: una altra filla de Just i Carme, de nom Maria, que era la muller de Joan Oller i Estefa; un germà de Just, Pastor, casat amb Teresa Petit i Jané, d'ofici fuster i número 33 a la llista de majors contribuents del poble; una germana, Basilisa, muller de Rafael Malaret i Cases; i una cosina, Gaïetana Fosalva i Batet, muller de Jaume Surià i Galofré.

8. Joaquim GELABERT i MÈLICH

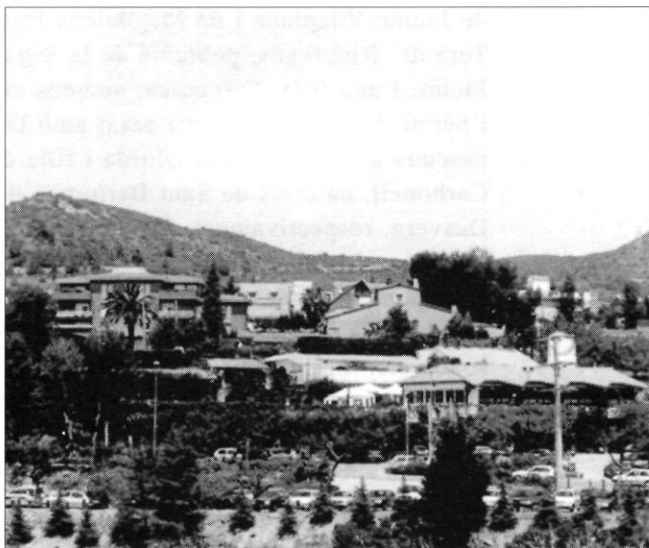
Segons els padrons, pagès propietari. Fill de Jaume Gelabert *de la Riera* i Julià i d'Eufràsia Mèlich i Ricart i hereu de can Mèlic. Per la part del seu pare pertanyia a una altra de les famílies més antigues de la parròquia: els Gelabert. Com en d'altres casos que ja he comentat, el cognom familiar apareix escrit en els llibres parroquials de Sant Just Desvern de diferents maneres: durant els dos primers segles, el XVI i el XVII, eren més comunes les formes Gilabert o Gilavert; a partir del segle XVIII es van començar a imposar les formes Gelabert o Gelavert. I cal esmentar, també, algunes partides sacramentals, no poques, en què una de les dues famílies Gelabert, la del mas *Coscoll*, apareix registrada només

amb l'apel·latiu familiar. Ara bé, sempre es tracta de la mateixa família, present a Sant Just Desvern, com a mínim, des de principi del segle XIV: un document de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona²² datat el 25 de febrer de l'any 1323 diu que un tal Ferrer Moragues va vendre a un tal Guillem Gilabert els drets sobre la meitat d'un molí que el fill del dit Moragues tenia a la parròquia de Sant Just Desvern, per un preu de 700 sous barcelonins. Aquest mateix Guillem Gilabert apareix en dos documents posteriors: l'un²³, datat l'1 de juny de l'any 1328, en què va vendre una peça de terra plantada de vinya en franc alou als procuradors de la Pia Almoina, i l'altre²⁴, datat només vuit dies més tard, en què els compradors de la dita peça de terra en van fer establiment a favor del mateix Guillem Gilabert a canvi d'una entrada i d'un cens anual.

En una visita pastoral de l'any 1379 consta un tal Guillem Gilabert com a cap de casa de Sant Just Desvern, difícilment el mateix d'abans i possiblement el seu fill. En el fogatge de l'any 1515 ja consten dos *caps de casa* amb el cognom Gilabert: la vídua Gilabert *del Coscoll*, de nom Àngela, i Joan Gilabert *de la Riera*. Tal i com explica mossèn Tenas²⁵, és molt possible que, en algun moment del segle XV, un Gilabert heretés, potser per matrimoni, el mas Coscoll i, per tal de diferenciar a partir d'aleshores les dues línies familiars, se'ls va afegir un apel·latiu darrere del cognom, i van esdevenir llavors els Gelabert *de la Riera* i els Gelabert *del Coscoll*. Aquí parlem dels primers; a la fitxa número 23²⁶ parlarem dels segons. Des de Joan Gilabert *de la Riera*, el primer que apareix en els llibres de bateigs de Sant Just Desvern, fins a Jaume Gelabert, fill de Joaquim Gelabert i de Magdalena Vilaplana, s'han succeït dotze generacions al capdavant de can Gelabert *de la Riera*, amb un paper força destacat dins de la parròquia: entre l'any 1643 i l'any 1675, un rebesnét del damunt dit Joan, de nom Francesc, fou batlle parroquial; un altre Francesc, nét d'aquest últim, fou jurat l'any 1709, i encara un altre Francesc, fill del segon Francesc, fou regidor els anys 1763 i 1766. I el fill d'aquest últim, de nom Josep, també fou regidor els anys 1783, 1790, 1802 i 1806.

Ja ho hem vist en altres ocasions i en aquesta família també es va repetir la història: els hereus buscaven la seva muller fora de la pròpia parròquia. De deu dones de les quals conec l'ascendència no-més dues eren de Sant Just Desvern; la resta procedien de Sant

Feliu de Llobregat (en dues ocasions), de Badalona, de Sant Boi de Llobregat²⁷, de Molins de Rei, de Santa Coloma de Cervelló, del Prat de Llobregat i de Santa Creu d'Olorda. Val a dir que en els quatre segles estudiats fins ara, no s'ha donat cap matrimoni entre les dues famílies Gelabert, de manera que no hi ha cap llaç de parentiu directe entre ambdues.

Per la part de la seva mare, Joaquim Gelabert va recollir l'herència de can Mèlic. En el seu llibre²⁸, mossèn Antoni Tenas ens diu que l'any 1836 ja constava el cognom Gelabert com a amo de can Mèlic. És precisament en aquest any quan va morir l'últim representant masculí de la família Mèlich de Sant Just Desvern: Josep Mèlich i Gener, fill de Josep Mèlich i de Cecília Gener i vidu d'Isabel Ricart. Va morir sense descendència masculina que el sobrevisqués; Eufràsia, la filla gran i hereva, estava casada amb Jaume Gelabert *de la Riera* i Julià, i dues filles més, Rosalia i Maria Teresa, estaven casades amb Silvestre Martí i amb Joan Baptista Rius, respectivament. L'any 1900 el cognom Mèlich ja només el portaven Joaquim Gelabert i Mèlich i el seu cosí germà Josep Rius i Mèlich²⁹. Vegem, però, l'origen del cognom Mèlich: l'últim decenni del segle XVII es va instal·lar a la nostra parròquia un tal Baldiri Mèlich, nascut al Papiol però de família originària de la Palma de Cervelló, que fins a l'any 1704 fou l'arrendador de l'Hostal del Garrofer, de Sant Just Desvern. Aquell any va comprar la propietat can Riera per 3.250 lliures barcelonines. Francesc Mèlich, el seu fill i hereu, fou batlle parroquial l'any 1738. Un fill d'aquest, Josep, també fou batlle parroquial l'any 1778 i entre els anys 1782 i 1785. Aquest últim any, un altre fill de Francesc, Geroni, fou escollit regidor parroquial.

Vista actual de la masia de can Mèlic, documentada des del final del segle XV

L'any 1900, Joaquim Gelabert i Mèlich era vidu de Magdalena Vilaplana i Pijoan, nascuda al Prat de Llobregat i filla

de Jaume Vilaplana i de Magdalena Pijoan, pagesos naturals de Torà de Riubregós, població de la Segarra. Vivien amb ell un fill, Jacint, i una filla, Francesca, ambdós encara solters; també hi vivia l'hereu, Jaume, que estava casat amb Dolors Castellví i Carbonell, nascuda a Santa Creu d'Olorda i filla de Joan Castellví i de Paula Carbonell, naturals de Sant Bartomeu de la Quadra³⁰ i de Sant Just Desvern, respectivament. Tenien dos fills i tres filles menuts, Francesc, Joaquim, Madrona³¹, Maria i Dolors. Tant sols hi havia dues persones més al poble l'any 1900 que pertanyien a la família Gelabert *de la Riera*: Maria, muller de Josep Piquet i Campanyà, i Joaquina, muller de Joaquim Martí, ambdues filles de Joaquim i Magdalena. Joaquim Gelabert i Mèlich fou regidor municipal a final de l'any 1869 i entre els anys 1873 i 1876.

9. Fèlix FERRAN i CORET

Segons els padrons, pagès. Fill de Josep Ferran i Cuiàs i de Rosa Coret i Colomer. Propietari de l'heretat anomenada can Cuiàs, situada en els límits parroquials amb Vallvidrera, a l'indret conegut com Sant Joan de l'Erm o Sant Joan Salerm.

El cognom Ferran és relativament nou en la història de Sant Just Desvern: l'any 1790 estava ja instal·lat a la nostra parròquia un tal Josep Ferran, pagès originari de Santa Maria de Santiga i que estava casat amb Francesca Cuiàs i Vallès. Aquesta era l'hereva de can Cuiàs, en ser l'única descendent que sobrevisqué del matrimoni format per Josep Cuiàs i Rosa Vallès. La història de la família Cuiàs és difícil de resseguir només amb els llibres parroquials de Sant Just Desvern, ja que es barreja amb la parròquia de Santa Maria de Vallvidrera³². De fet, durant els segles XVI i XVII, la família Cuiàs vivia abocada a Vallvidrera. No és fins a mitjan del segle XVII que apareixen els primers Cuiàs en els llibres parroquials de Sant Just Desvern, però sempre com a habitants de Vallvidrera. Els antecedents santjustencs els hem de buscar en el matrimoni celebrat l'any 1677 entre Pere Cuiàs, natural de Vallvidrera i fill de Pau i d'Eulàlia, i Margarida Modolell, natural de Sant Just Desvern i filla de Francesc Modolell i d'Anna Maria Ullestrell. Els seus fills foren batejats a la parròquia de Santa Maria de Vallvidrera. Un d'aquests fills, Josep, casat a la nostra parròquia l'any 1723 amb Margarida Oller, natural de Sant Iscle de les Feixes, era l'avi de la damunt dita Francesca

Cuiàs i Vallès. L'any 1793 va morir el pare d'aquesta, Josep Cuiàs i Oller, i aleshores l'heretat va passar al seu gendre Josep Ferran. Val a dir que aquesta heretat era la cinquena en superfície l'any 1839, darrere de can Modolell, can Gelabert *de la Riera*, can Vilar *de la Muntanya* i can Baró³³. El primer a

tenir una certa rellevància dins de la nostra parròquia fou el seu fill Josep Ferran i Cuiàs, que va ser escollit regidor entre els anys 1847 i 1849. Es va casar amb Rosa Coret i Colomer, originària de la parròquia de Sant Pere de Terrassa i filla de Francesc Coret i de Rosa Colomer. L'any 1900, Fèlix Ferran i Coret estava casat en segones núpcies amb Maria Castells i Riera. Vivien amb una filla, Rosa, i dos fills, Josep i Isidor, tots encara solters. No va participar en els òrgans de govern municipal.

10. Josep CAMPAÑÀ i VILÀ

Segons els padrons, pagès. Fill de Geroni Campanyà i Fatjó i de Teresa Vilà i Clusas i hereu de can Geroni. La seva mare era natural de la veïna parròquia d'Esplugues de Llobregat, filla de Josep Vilà, treballador, natural de Sarrià, i de Magdalena Clusas, natural, igual que la seva filla, d'Esplugues. Per la part del seu pare pertanyia a una família, els Campanyà, la presència de la qual a la parròquia de Sant Just Desvern data de principi del segle XIX.

L'any 1812, Josep Campanyà, fill de Joan Campanyà i de Coloma Amat, naturals tots tres de la parròquia de Sants, es va casar amb Marina Fatjó i Castelló, pubilla de can Fatjó. El dit Josep era masover, potser a can Fatjó, però segurament a can Vallgornera, una casa avui desapareguda i que en el segle XVI es coneixia amb el nom de can Carbonell *de la Carnisseria*³⁴.

A partir de final del segle XVI aquesta casa va anar passant successivament per les mans de diferents propietaris barcelonins; per aquest motiu se la va conèixer amb diferents noms al llarg

Vista actual de la masia de can Cuiàs, documentada des del final del segle XIII

dels anys: can Roure, can Rubió, can Catxapay, can Claresvalls, can Vallgornera; i sempre portada per masovers. A mitjan del segle XIX, un fill d'aquell matrimoni entre Josep Campanyà i Marina Fatjó, de nom Geroni, va acabar essent el propietari d'aquell mas que, a partir d'aleshores, es coneixeria, primer amb el nom de can Campanyà i poc després, amb el nom de can Geroni. Geroni Campanyà i Fatjó fou el primer Campanyà que va participar en les tasques de govern municipal, entre els anys 1857 i el 1861 i entre el 1865 i el 1867, i recollí l'herència que en aquest aspecte deixaren els Fatjó, com tot seguit veurem.

Marina Fatjó i Castelló, mare del damunt dit Geroni i àvia paterna de Josep Campañà i Vilà, era la pubilla de can Fatjó. La família Fatjó procedia d'un mas de Cerdanyola del Vallès conegut amb el mateix nom³⁵. Aquest és un altre dels cognoms que té diferents versions en els llibres parroquials de Sant Just Desvern: Fatxó, Fetjó i Fetxó; però es tracta sempre de la mateixa família. L'any 1679, un fill d'uns tals Francesc Fatjó i Marianna, de nom Jacint i natural de Cerdanyola, es va casar a la nostra parròquia amb Teresa Parellada i Busquets, hereva del mas conegut en aquell moment com Parellada. Amb la mort del pare d'aquesta, Gabriel Parellada, la casa es va començar a conèixer ja amb el nom de can Fatjó. Al llarg del segle XVIII i durant la primera primera meitat del segle XIX, els Fatjó van tenir un cert paper dins dels òrgans de govern parroquial de Sant Just Desvern. Seria prolix esmentar-los tots. El cognom Fatjó només es va dispersar fora de la nostra parròquia, cap a Barcelona i Cornellà de Llobregat, de manera que aquest cognom va desaparèixer a final del segle passat dels llibres parroquials de Sant Just Desvern. Així mateix, en els padrons consultats dels anys 1895 i 1903 ja no s'esmenta ningú amb el cognom Fatjó. Josep Fatjó i Mèlich, besnét de Jacint Fatjó i de Teresa Parellada, va tenir quatre filles, una de les quals era l'esmentada Marina Fatjó i Castelló, muller de Josep Campanyà; però tant sols va tenir un fill, Josep, a qui només el va sobreviure una filla que l'any 1851 es va casar amb un tal Joan Gelabert, pagès natural de Cornellà de Llobregat. Aquesta família Gelabert-Fatjó va viure pocs anys a la nostra parròquia i es va acabar traslladant a Cornellà; l'any 1918, segons l'amillament realitzat, l'amo del mas Fatjó era Josep Gelabert i Fatjó, nascut a Sant Just Desvern però resident aleshores a Cornellà de Llobregat; era fill del

damunt dit Joan Gelabert i de l'última Fatjó de Sant Just Desvern.

L'any 1900, Josep Campañà i Vilà estava casat amb Carme Renyé i Requesens, nascuda a Aiguamúrcia, província de Tarragona, i filla de Joan Renyé i de Josefa Requesens, ambdós naturals de Santes Creus.

Vivien amb un fill, Jo-sep, i quatre filles, Teresa, Joaquima, Carme i Madrona, tots encara solters. Hi havia vuit *caps de casa* més que portaven el cognom Campanyà: un germà i dues germanes de Josep i, d'ell mateix, un cosí germà, una cosina germana, dos nebots i una neboda.

Josep Campañà i Vilà va entrar per primera vegada a l'Ajuntament l'any 1890 i va ser-hi fins al 1894; tornaria a ser escollit regidor entre els anys 1902 i 1905 i entre els anys 1906 i 1907, període aquest últim en què va coincidir amb un nebot seu.

11. Andreu BIOSCA i CARBONELL

Segons els padrons, sabater. Fill de Josep Biosca i Gelabert *del Coscoll* i de Teresa Carbonell i Poll. Per la part del seu pare pertanyia a una línia secundària de la família propietària de can Biosca, establerta des de final del segle XVIII en una casa coneguda amb el nom d'en Biosca *del Raval*³⁶. Per la part de la seva mare pertanyia a la també línia secundària dels Carbonell de can Solanes: era filla de Gabriel Carbonell i Pi³⁷ i de Maria Poll i Rius. L'origen de la família Biosca a Sant Just Desvern es remunta al primer terç del segle XVII: el 25 de desembre de l'any 1632 fou batejat un tal Pau Salvador, fill de Jaume Biosca, originari de Jorba, població de la comarca de l'Anoia, i procedent de Barcelona on exercia de taverner, i de Maria Prats. El dit Jaume Biosca era el nou masover d'una dependència de can Cortès que fins a l'any 1590 es coneixia amb el nom de ca n'Arnella.

Vista actual de la masia de can Fatjó, documentada des del principi del segle XIV

El forn de Cal Cuscó -l'edifici més alt a l'esquerra de la fotografia- situat a la carretera Reial en una postal anterior a 1920. (AMSJD, postal; col.lecció de la família Carbonell)

La diversificació de la família es va iniciar l'any 1703 amb el casament entre Jaume Biosca, nét de l'anterior Jaume, i Esperança Oliveres i Solanes. Tingueren tres fills, un dels quals fou l'hereu, de nom Salvador, origen de la línia primogènita dels masovers de can Biosca, línia extingida amb la mort de la seva néta, Madrona Biosca i Prats, casada

l'any 1791 amb Jacint Sellent. Tot i que durant el segle XIX els amos de la masoveria foren els Sellent (primer en Jacint i després el seu fill Josep), la casa es va continuar coneixent amb el nom dels anteriors masovers, can Biosca. Els damunt dits Jaume i Esperança van tenir dos fills més, Benet i Josep. Tots els Biosca vius l'any 1900 a Sant Just Desvern eren descendents del matrimoni format pel primer d'aquells dos, Benet, amb Rosa Guasch i Sobirà. El seu fill Josep es va casar amb Antònia, filla de Joan Modolell-Ginestar i d'Eulàlia Bas. Del seu sogre, Josep va aprendre l'ofici d'espardenyer, ofici que va anar passant de pare a fill: de Josep al seu fill Benet; d'aquest als seus fills Gabriel i Josep; i d'aquest últim al seu fill Andreu.

Fou aquesta línia secundària de la família, iniciada per Benet Biosca i Rosa Guasch, la propietària de can Biosca del Raval i l'única que va donar continuïtat al cognom durant tot el segle XIX: l'any 1900, al marge d'Andreu, hi havia vives dues germanes seves, Dolors, casada amb Josep Domènec i Mans³⁸, i Maria, casada amb Pau Mitjans i Baqués; una filla dels primers, Josefa, casada amb Josep Cortès i Rius; una filla dels segons, Eulàlia, casada amb Josep Vivés i Amigó; un cosí germà d'Andreu, Salvador Cadena i Biosca i tres cosins germans del pare d'Andreu, Pere Panyella i Biosca, Valentí Panyella i Biosca i Madrona Panyella i Biosca. Andreu Biosca i Carbonell estava casat amb Rosa Campderrós i Carbonell, nascuda al Papiol i filla de Martí Campderrós, també del Papiol, i d'Eulàlia Carbonell i Vilagut, natural de Sant Just Desvern i germana de Joaquim Carbonell *de la Muntanya*³⁹. No tingueren cap fill.

L'any 1887 Andreu Biosca va entrar com a regidor síndic al govern municipal de Sant Just Desvern, fins al 1890 en què fou escollit alcalde; ho seria durant un any i mig. Tornaria a ser regidor entre els anys 1902 i 1905 i regidor síndic interí entre els anys 1906 i 1908. La seva llarga participació en els governs municipals no era una novetat dins de la família Biosca. Ben aviat aquesta família va adquirir un paper rellevant en la vida santjustenca. L'any 1701, Salvador, el primer Biosca nascut ja a la nostra parròquia, fou escollit jurat. L'any 1708 ho fou el seu fill Jaume, que també fou regidor l'any 1738. El fill gran d'aquest, Salvador, també fou escollit regidor els anys 1764, 1767, 1771 i 1774. A final del segle XVIII foren escollits regidors els dos fills de Salvador, Jaume els anys 1779, 1785 i 1791, i Joan l'any 1786; el seu gendre Jacint Amigó els anys 1780 i 1784 i com a síndic procurador els anys 1797 i 1806 i, finalment, trobem un gendre de Jaume, Jacint Sellent, com a batlle parroquial l'any 1801. L'any 1823 era batlle Josep Biosca, cosí germà de Jaume i de Joan. Entre els anys 1850 i 1852 fou regidor Josep Sellent i Biosca, fill de Jacint.

12. Francesc CUSCÓ i ALEMANY

Segons els padrons, forner. Era el forner de la carretera Reial. Va néixer a la Granada del Penedès cap a l'any 1846. Fill de Domènec Cuscó, natural de Martorell, i de Maria Àngela Alemany i Santacana, natural també de la Granada del Penedès. Es va instal·lar a Sant Just Desvern cap a l'any 1890 procedent de l'Hospitalet del Llobregat. Estava casat en segones núpcies amb Maria Batlle i Requesens, nascuda a Barcelona i filla d'Antoni Batlle, natural de Cervera, i d'Antònia Requesens, natural de Salomó. S'havien casat a l'Hospitalet, on probablement van néixer els dos primers fills, Àngela i Ferran. A la nostra parròquia només nasqueren dos fills més, Francesc i Rosa. L'any 1900 vivien amb Francesc i la seva segona dona, a part dels quatre fills esmentats, la seva mare, Maria Àngela Alemany, un fill del seu primer matrimoni, Jaume Cuscó i Codina, una serventa, Adela Pons i Lluís, i dos mossos, Pere Rigau i Massó i Miquel.

Va morir l'any 1909 sense haver participat en cap govern municipal; és el segon cas d'absència d'un gran contribuent del poble en les tasques de govern municipal, després de Fèlix Ferran.

13. Magí POLL i RIUS

Segons els padrons, jornal·ler. Fill de Pau Poll i Campreciós i de Rosa Rius i Pi, naturals ambdós de Sant Just Desvern. Per la part dels dos avis era descendent de dues famílies de treballadors de la terra, els Poll i els Rius, establertes a la nostra parròquia durant el segle XVIII. La primera referència al cognom Poll en els llibres parroquials de Sant Just Desvern data del 26 de gener de l'any 1768 i procedeix del casament entre una tal Francesca Poll, filla de Dídac i de Magdalena, i un tal Baldiri Castells, un jornal·ler santjustenc. L'esmentat Dídac era natural del Prat de Llobregat i abans d'instal·lar-se a la nostra parròquia s'havia establert a la veïna Esplugues de Llobregat, on possiblement es va casar amb Magdalena, segurament de cognom Faró, però també potser Turó o Teró, natural de Sarrià. Els seus fills van néixer a Esplugues de Llobregat, entre ells un de nom Andreu, que fou l'avi de Magí. En poc més de cent anys, el cognom Poll va tenir una ràpida difusió per la nostra parròquia de manera que l'any 1900 constaven vivint a Sant Just Desvern quaranta-cinc *caps de casa* que portaven el cognom Poll en primera o segona posició i tots eren descendents d'aquells primers Dídac i Magdalena.

Quant als Rius, arribaren a Sant Just Desvern quasi quaranta anys abans que els Poll amb pocs anys de diferència s'hi instal·laren dues famílies amb aquest cognom, una formada per teixidors de lli de professió i procedent de Gelida⁴⁰, i una altra formada per jornal·lers i procedent de la parròquia de Sant Marçal de Terrassola, que avui dia pertany al municipi de Torrelavit, a la comarca de l'Alt Penedès. La mare de Magí, Rosa Rius, pertanyia a aquesta última família, la presència de la qual a la nostra parròquia es va iniciar l'any 1731, quan es van casar Pere Joan Rius i Font, nascut a Terrassola, i Caterina Aluges i Barba, nascuda al Papiol, besavis de l'esmentada Rosa.

Per la part de les àvies, Magí Poll i Rius pertanyia a dues famílies, els Campreciós i els Pi, amb una presència a la nostra parròquia més reculada que les dues famílies dels avis. Dels Campreciós en parlo en una altra fitxa⁴¹; aquí parlaré dels Pi. Juntament amb el cognom Comes⁴², són els dos únics cognoms de santjustencs que han sobreviscut fins al segle XX i dels quals hi ha la certesa que el seu origen es remunta als francesos (*gavatxos* o *gascons* segons la denominació de l'època) arribats a Catalunya

durant els segles XVI i XVII. La primera referència al cognom Pi en els llibres parroquials de Sant Just Desvern data del 24 de desembre de l'any 1618 i es tracta del bateig d'un tal Mateu Josep Pi, fill d'Arnau Pi, d'origen francès⁴³ i masover de can Camós, i de Magdalena Coromines, natural de Sant Vicenç dels Horts. A partir d'aquest matrimoni, el cognom es va estendre per la parròquia a través de vuit generacions seguides de Pi, però l'any 1900 només hi havia empadronat a Sant Just Desvern un descendent directe d'Arnau Pi per la línia masculina: era un tal Fortunat Pi i Coll, casat amb Teresa Rius i Rius. La mare de Magí Poll, Rosa Rius i Pi, era filla del matrimoni format per Joan Rius i Estany i Marina Pi i Esmerats. Aquesta última pertanyia a una línia secundària de la família Pi iniciada l'any 1720 per un nét d'Arnau Pi, un tal Llorenç Pi i Rosell que es va casar en aquella data amb Eulàlia Ravella, natural del Papiol.

L'any 1900, Magí Poll i Rius estava casat amb Ramona Remendo i Vilar, filla de Remigi Remendo i Català i de Paula Vilar i Grau, tots tres naturals de Sant Just Desvern. Vivien amb ells els seus fills Ramon, Eulàlia i Remigi. Magí Poll va participar en el govern municipal quan fou escollit regidor entre els anys 1894 i 1897.

14. Josep PIQUET i GELABERT

Segons els padrons, jornaler. Fill de Jaume Piquet i Valls i de Teresa Gelabert *del Coscoll* i Domènec. El seu pare era natural d'Esplugues de Llobregat i la seva mare pertanyia als Gelabert *del Coscoll*⁴⁴. El primer Piquet documentat a Sant Just Desvern fou un tal Joan, fill de Celdoni Piquet i de Francesca Canut, que es va casar a la nostra parròquia l'any 1796 amb Clemència Grau. La línia familiar iniciada per aquests dos últims no va tenir continuïtat més enllà del seu fill Josep. Tots els set Piquet que constaven vivint a Sant Just Desvern en els padrons dels anys 1895 i 1903 eren descendents d'un tal Josep Piquet, possiblement fill o germà del damunt dit Celdoni Piquet, i d'Antònia Valls, residents i naturals d'Esplugues de Llobregat i pares de Jaume Piquet i Valls: aquests set Piquet eren Josep Piquet i Gelabert, que estava casat amb Joaquina Campanyà i Vilà i que vivien encara, l'any 1900, amb un fill solter, de nom Joan; el seu germà Joan, casat en segones núpcies amb Gertrudis

Olivé; la seva germana Maria, vídua d'Albert Roca i Munné; la filla d'aquests últims, Francesca Roca i Piquet, casada amb Josep Sèculi i Fàbregues; dos fills més de Josep i la Joaquina, Josep, casat amb Maria Gelabert i Àngel, casat amb Josefa Roig i, finalment, el seu cosí germà, Vicenç Piquet i Solsona, fill d'Antoni Piquet i Valls, casat separat, que per part de la seva mare era nét de Clemència Grau, casada en segones núpcies amb Pere Solsona.

Josep Piquet i Gelabert no va participar directament en cap govern municipal.

15. Estanislau VIDAL i BOSCH

Segons els padrons, sastre. Fill de Vicenç Vidal i Munné i de Josefa Bosc i Astals. Cap dels dos no era natural de Sant Just Desvern. El pare, Vicenç Vidal, era fill de Cornellà de Llobregat i ja resident a la nostra parròquia l'any 1852 quan es va casar amb Josefa Bosc, natural d'Esplugues de Llobregat. El pare de Vicenç, Josep Vidal, era jornaler, també de Cornellà, mentre la seva mare, Josefa Munné, era natural de l'Hospitalet de Llobregat. Els pares de Josefa, Pau Bosc i Madrona Astals, eren naturals d'Esplugues de Llobregat.

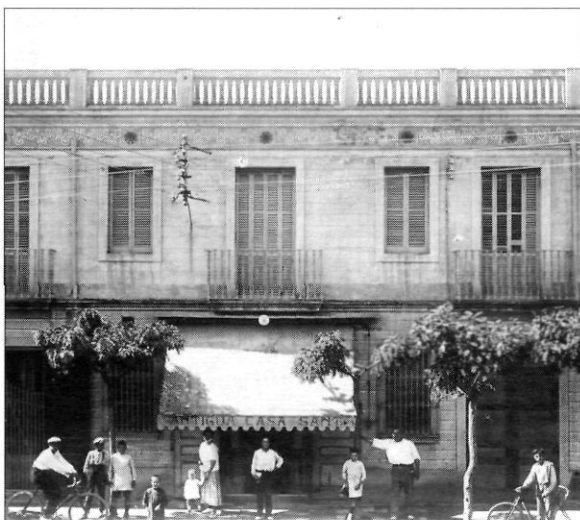
L'any 1900, Estanislau Vidal estava casat amb Maria Puig i Poll, filla de Pau Puig i Gelabert *del Coscoll* i de Marianna Poll i Carreres. Vivien amb la mare d'ell, Josefa Bosc, una filla, Josefa, i dos fills, Just i Vidal, tots tres solters.

Segons els padrons consultats hi havia set persones més amb el cognom Vidal en primera o segona posició: el germà d'Estanislau, Vidal Vidal i Bosc; una germana de la seva mare, Francesca Vidal i Munné, vídua de Bonaventura Gelabert; i els quatre fills d'aquests dos últims: Salvador, Baldomer, Peronel·la i Rosalia Gelabert i Vidal. El setè Vidal, Rafael Vidal i Bruguera, era de Santanyí, població de l'illa de Mallorca, i no pertanyia a aquella família Vidal.

Vicenç Vidal va formar part de les juntes revolucionàries "provisional" i "definitiva" constituïdes a final de l'any 1868, després de la Gloriosa Setembrina.

A començaments de l'any 1869 va cessar quan aquesta junta fou substituïda per una de nova escollida per sufragi universal. Entre els anys 1904 i 1909 fou regidor Vidal Vidal i Bosch, germà d'Estanislau, i de l'any 1920 al 1923 i del 1931 al 1934 ho fou el seu fill, Just Vidal i Puig.

16. Antoni CATASÚS i MARRUGAT

Segons els padrons, botiguer. És el segon major contribuent del poble que no era fill de Sant Just Desvern i, igual que l'anterior (Francesc Cuscó), procedia del Penedès. Va néixer cap al 1838 al Pla del Penedès, igual que el seu pare Pau Catesús, mentre la seva mare, Antònia Marrugat, era natural de la Granada del Penedès. Es va instal·lar a la nostra parròquia cap als anys 1868-1869. L'any 1872 va morir la seva primera dona, Teresa Fisas i Margarit, i es va tornar a casar, aquesta vegada sí a la nostra parròquia, amb Antònia Martí i Oriol, filla de Jaume Martí i d'Antònia Oriol, tots tres naturals d'Esplugues de Llobregat. L'any 1900 Antoni Catasús era vidu i vivia amb els seus fills Antoni i Josep i amb Rosa Colet i Batlle. No va participar directament en cap govern municipal.

La botiga de queviures de la família Catasús, situada al carrer Bonavista enfront de la font, en una postal dels anys vint del segle XX (AMSJD, postal; col·leccions de la família Cardona i la família Malaret)

17. Josep OLIVERAS i GELABERT

Segons els padrons, jornalero. Fill de Joan Oliveres i Astals i d'Eulàlia Gelabert del Coscoll i Carbonell. Tant per part del pare com per part de la mare era descendent de famílies de llarga presència a la parròquia de Sant Just Desvern: dels Carbonell ja n'he parlat⁴⁵, dels Gelabert del Coscoll en parlaré més endavant⁴⁵. Quant a la seva àvia paterna, Magdalena Astals i Bofill, era natural d'Esplugues de Llobregat.

Vista actual
de la masia
de ca
n'Oliveres,
documenta-
da des de
mitjan
segle XIII

En aquesta fitxa parlaré del cognom Oliveras. En els primers llibres sacramentals s'utilitzava la forma catalanitzada, Oliveres, del cognom familiar. Com deia, es tracta d'una altra de les famílies amb presència continuada a la nostra parròquia, si més no, des de principi del segle XVI. De moment, la primera referència a un Oliveres prové del fogatge

de l'any 1515, en què es parla d'un *cap de casa* anomenat Bartomeu Oliveres. El primer esment en els llibres parroquials de Sant Just Desvern està datat el 17 de febrer de l'any 1521, quan un tal Baltasar Oliveres va fer de padrí de bateig. I no és fins al 4 de desembre de l'any 1529 que hi ha registrat el primer bateig d'un Oliveres i que correspon a una tal Bàrbara Margarida, filla de Baltasar Oliveres i d'Antònia. Aquest mateix Baltasar Oliveres apareix en un document de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona⁴⁷ datat el 15 de desembre de l'any 1531, en què es diu que va rebre d'un tal Antoni Mas i de la seva esposa Àngela l'establiment d'un mas conegut amb el nom de Valls i situat a la parròquia de Sant Just Desvern⁴⁸. En el fogatge de l'any 1553 s'esmenten aquest mateix Baltasar i un tal Gaspar Oliveres, que estava de llogater. És quasi segur que ambdós eren fills de l'esmentat Bartomeu. Del primer va sorgir la línia primogènita de ca n'Oliveres, anomenats durant un segle llarg amb l'apel·latiu *de la Costa* per tal de distingir-los de la línia començada pel segon, coneguts amb l'apel·latiu *del Pla*. Aquesta línia dels Oliveres *del Pla* s'extingí entre els anys 1633 i 1638, a la mort del besnét de Gaspar. Des del primer Oliveres (Bartomeu) fins a Josep Oliveras i Gelabert es compten tretze generacions ininterrompudes. Al llarg dels anys, la família Oliveres es va estendre per altres parròquies dels voltants com Sarrià, Esplugues de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i l'Hospitalet del Llobregat. A partir de la segona meitat del segle XVIII varen aparèixer a Sant Just Desvern altres línies secundàries de la família: entre els anys 1760 i 1860, de quatre generacions consecutives varen sortir, com a mínim, dues línies de

cadascuna d'elles. L'any 1900, la línia primogènita dels amos de l'heretat de ca n'Oliveres estava representada per Josep Oliveres i Tristany, casat amb Joaquima Modolell i Modolell, que vivien a Sant Feliu de Llobregat. Tots els Oliveres (en total disset *caps de casa*) que estaven empadronats a Sant Just Desvern l'any 1900 pertanyien a una de les línies secundàries de la família iniciada l'any 1762 per Jaume Oliveres i Ribes, germà petit del besavi del damunt dit Josep Oliveres i Tristany, i la seva dona Maria Mestres i Rovira.

Ben al contrari del que diu mossèn Tenas⁴⁹, la família Oliveres sí que ha tingut participació en els òrgans de govern parroquial i municipal santjustencs. El primer fou Joan Oliveres, escollit jurat els anys 1708 i 1712. Ho tornarien a ser els seus néts, un també Joan de nom, l'any 1765, i l'altre, Tomàs, els anys 1768, 1774 i 1778. Entre els anys 1846 i 1868 trobem altres Oliveres amb càrrecs en el govern municipal, però probablement pertanyien a la família dels amos del mas Oliveres⁵⁰. Ja fins ben entrat el segle XX, el cognom Oliveres no torna a aparèixer en els òrgans de govern municipal.

L'any 1900, Josep Oliveres i Gelabert estava casat amb Magdalena Augé i Badell, filla de Joan Augé i de Josefa Badell, tots tres naturals d'Olesa de Bonesvalls. Vivien amb dos fills, Joan i Ramon, i dues filles, Eulàlia i Carme. No va participar directament en cap govern municipal.

18. Emili PETIT i CANALS

Segons els padrons, sabater. Fill de Gaspar Petit i Vinyoles i de Maria Canals i Romagosa. Aquesta última era natural de Corbera de Llobregat. El cognom Petit va arribar a Sant Just Desvern a final del segle XVII: l'any 1691, Francesc Petit, fill d'Antoni Petit i d'Eulàlia i natural de Gelida, es va casar a la nostra parròquia amb Margarida Plans, natural de la parròquia de Sant Joan d'Oló, de la comarca del Bages. Durant dos-cents anys es van anar succeint set generacions de la família Petit, primer treballadors de la terra o jornalers i després fusters. El primer fuster de la família fou un tal Pere Petit, besnét dels damunt dits Francesc i Margarida. Junt amb el seu germà Joan foren l'origen de tots els Petit vivents l'any 1900 a Sant Just Desvern, que en total eren catorze: cinc Comes i Petit, dos Petit i Canals, dos Petit i Gener, dos Català i Petit, un Pei i

Petit, un Malaret i Petit i un Vives i Petit. El primer Petit que va tenir una certa transcendència en la vida santjustenca fou Gaietà Petit i Planell, fill d'aquell Pere i avi d'Emili, que heretà del seu pare l'ofici de fuster i que fou el primer Petit que va participar en les tasques de govern municipal, l'any 1847.

L'any 1812 es va casar amb Eulàlia Vinyoles i Rovira, que pertanyia a la família que durant bona part del segle XVIII va regentar l'Hostal del Garrofer de Sant Just Desvern. El seu pare, Josep Vinyoles i Fatjó, el seu avi, Josep Vinyoles i Clausells i el seu besavi, Pere Joan Vinyoles, havien sigut tots tres hostalers durant uns seixanta anys. Els dos últims eren naturals de Mataró, el primer ja era nascut a Sant Just Desvern.

L'any 1900, Emili Petit i Canals estava casat amb Maria Dolors Poll i Llopart, filla de Just Poll i Carreres⁵¹ i de Teresa Llopart i Pons. Tenien un fill, Just, i una filla, Teresa. No va tenir cap participació en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

19. Josep OBIOLS i VILAGUT

Segons els padrons, pagès. Fill de Bartomeu Obiols i Comelles i de Josefa Vilagut i Poll. Ell, la seva mare i la seva àvia materna eren nascuts a Sant Just Desvern, mentre el seu pare i els seus avis paterns eren nascuts a la parròquia de Santa Maria de Vallvidrera. La família del seu pare és originària de Vallvidrera, mentre la de la seva mare és originària de Santa Creu d'Olorda; ambdues són parròquies veïnes de la de Sant Just Desvern. Ja des del final del segle XVIII ambdues famílies hi havien tingut vinculacions i alguns dels seus membres s'havien instal·lat de forma permanent a la nostra parròquia. L'any 1900 ambdós cognoms hi tenien una certa presència, però sense lligams familiars clars entre totes les persones que els portaven; així, la majoria dels Obiols residents a Sant Just Desvern en aquella data eren de procedència forana: Vallvidrera, com ja hem vist, però també Sant Gervasi de Cassoles, el Papiol i Molins de Rei. Per contra, els pocs Vilagut que hi havia l'any 1900 a la nostra parròquia i que no tenien cap parentiu proper eren, o bé nascuts a Sant Just Desvern, o bé procedents de Santa Creu d'Olorda. És molt possible que tots ells tinguessin antecedents comuns no gaire llunyans.

L'any 1900, Josep Obiols i Vilagut estava casat amb Maria Capella i Obiols⁵², filla de Ramon Capella i de Cristina Obiols, tots tres naturals de Vallvidrera. Vivien amb una filla, Josefa, i tres fills, Joan, Ramon i Pere. No va tenir cap participació en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

20. Francesc ROLDAN i NAVINÉS

Segons els llibres parroquials, jornaler. Fill de Josep Roldan i Amigó i de Caterina Navinés i Orpí. Amdós eren naturals de Sant Just Desvern. La seva mare pertanyia als Navinés⁵³. Per la part del seu pare, Francesc Roldan, pertanyia a la família propietària del mas Roldan.

L'any 1654, un tal Jaume Roldan, sabater i ciutadà de Barcelona, es va casar amb Eulàlia Térmens, filla de Francesc Térmens i d'Elisabet, pagesos propietaris de l'heretat can Térmens de Sant Just Desvern. Aquesta família Térmens, molt relacionada amb Barcelona, devia tenir certa ascendència dins de la parròquia, atès que Francesc Térmens, pare de l'anterior, havia sigut batlle parroquial fins a la seva mort l'any 1636. L'origen d'aquesta família a Sant Just Desvern es remunta, de moment, a final del segle XV: segons el fogatge de l'any 1497 hi ha documentat un *cap de casa* anomenat Gaspar Térmens. Un possible fill seu, de nom Bernat Térmens i hostaler de professió, va heretar o comprar un mas que fins aleshores es coneixia amb el nom de can Canyet⁵⁴. El seu besnét Francesc fou l'últim representant masculí de la família. La seva segona dona, Elisabet, havia testat l'any 1642 la propietat del mas Térmens a favor d'un possible fill o filla de la seva filla gran Eulàlia, que en aquells moments tenia set anys. L'hereu fou un tal Roldan, nascut i resident a Barcelona i candeler de cera de professió, que va tenir molt poca relació amb la nostra parròquia, ja que només costen en els llibres parroquials el naixement d'una filla seva l'any 1712 i la defunció de la seva dona Gertrudis Gener l'any 1744. L'hereu d'ambdós, Josep Roldan i Gener, nascut també a Barcelona, ja es va casar a Sant Just Desvern i hi va establir la residència definitiva de la família a partir de l'any 1728. El seu fill Francesc Roldan i Vullpalleres fou escollit regidor parroquial els anys 1765, 1768, 1773, 1781 i 1792, síndic procurador els anys 1776, 1777 i 1778 i batlle parroquial els anys 1786 i 1787.

En el segle XIX la representació de la família en els òrgans de govern municipal va quedar en mans dels amos de can Roldan, que l'any 1900 ja no vivien a Sant Just Desvern. Els Roldan que hi eren empadronats els anys 1895 i 1903 eren descendents de Josep Roldan i Amigó, fill segon de Francesc Roldan i d'Eulàlia Amigó i nét del damunt dit Francesc Roldan i Vullpalleres.

L'any 1900, Francesc Roldan i Navinés era vidu de Maria Mestres i Montserrat, filla d'Antoni Mestres i Vellveny i de Gerònima Montserrat i Poll, naturals mare i filla de Sant Just Desvern i el pare de Sant Joan Despí. Cinc fills que els havien sobreviscut estaven casats i vivien a Sant Just Desvern. Francesc Roldan vivia amb un d'ells, Antoni Roldan i Mestres que estava casat amb Josefa Mitjans i Badell, filla de Baldiri Mitjans i de Peronel-la Badell, tots tres naturals d'Olesa de Bonesvalls. Vivien amb dos fills, Josep i Joan, i dues filles, Maria i Francesca. Cap dels dos no va tenir cap participació en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

21. Just POLL i CARRERES

*Vista
actual de
la masia de
can
Roldan,
documenta-
da des de
mitjan
segle XIII*

Segons els padrons, jornalero. Fill d'Andreu Poll i Valls i de Teresa Carreras i Estruc. La seva mare era filla de Salvador Carreras i de Maria Estruch, tots tres naturals de Sant Llorenç d'Hortons. El seu pare era cosí segon de Magí Poll i Rius⁵⁵. L'avantpassat comú que compartien de cognom Poll era el rebesavi de Just i besavi de Magí, sempre per línia paterna, que fou Dídac Poll que, procedent d'Esplugues de Llobregat, es va instal·lar a la nostra parròquia a la segona meitat del segle XVIII. Aproximadament la meitat dels Poll que vivien a Sant Just Desvern l'any 1900 pertanyien a la línia

familiar dels descendents del fill primogènit de Dídac Poll damunt dit, que es deia també Dídac de nom i que havia nascut a Esplugues de Llobregat. A aquesta línia familiar pertanyia Just Poll i Carreres. L'any 1900, Just Poll estava casat amb Teresa Llopart i Pons, filla de Francesc Llopart i de Josefa Pons, tots tres naturals de Masquefa. Vivien ja sense fills. Just Poll fou regidor de l'Ajuntament entre els anys 1872 i 1873.

22. Joan CATASÚS i MARTÍ

Segons els padrons, botiguer. Fill d'Antoni Catasús i Marrugat i d'Antònia Martí i Oriol. A la fitxa número 16 ja hem parlat del seu pare. S'havia casat feia poc a Esplugues de Llobregat amb Maria Bosc i Cadena, filla de Pere Bosc i d'Elionor Cadena, tots tres naturals d'Esplugues de Llobregat, i tenien un fill, Antoni. No va participar en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

23. Andreu GELABERT i CARBONELL

Segons els padrons, jornal·ler. Fill de Jaume Gelabert *del Coscoll* i Campreciós i de Madrona Carbonell i Padrosa. Pertanyia pels quatre costats a quatre famílies de llarga i important presència a la parròquia de Sant Just Desvern. Per la part de la seva mare pertanyia als Carbonell de can Solanes⁵⁶ i als Padrosa⁵⁷. Per la part del seu pare pertanyia als Campreciós⁵⁸ i a la línia dels Gelabert *del Coscoll*. Ja hem vist l'origen del cognom Gelabert a la nostra parròquia en una altra fitxa⁵⁹. En el fogatge de l'any 1515 ja es parla de dues línies de la família Gelabert que distingeixen per l'apel·latiu: els *del Coscoll* i els *de la Riera*. Com ja he explicat abans, mossèn Tenas aventurava la possibilitat que un membre de la família Gelabert vivent en la segona meitat del segle XIV o ja en el segle XV heretés per casament el mas Coscoll. Aquest mas era conegut, almenys des del maig de l'any 1316 quan, segons un document de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona⁶⁰, un tal Pere Reia i la seva esposa Guillema Valls van fer a favor d'un tal Bernat Coscoll (*Coscoj*) l'establiment d'una peça de terra de bosc situada en un indret de la parròquia de Sant Just Desvern conegut amb el nom de la Vall, a canvi d'un cens de 3 sous i 6 diners barcelonins. No hi ha cap més document de l'alta edat

mitjana en què aparegui el cognom Coscoll relacionat amb Sant Just Desvern. La referència següent ja correspon als llibres parroquials i sempre com a apel·latiu del cognom Gelabert. Val a dir que aquests Gelabert *del Coscoll* tingueren més difusió per la parròquia de Sant Just Desvern que els seus homònims *de la Riera*. Ja he comentat que, d'aquests últims, només quedaven quatre *caps de casa* en el recompte de l'any 1900, mentre que dels Gelabert *del Coscoll* n'hi havia encara trenta-nou. Hi ha documentat, però el mateix nombre de generacions (dotze) entre ambdues famílies des del fogatge de l'any 1515 fins a l'any 1900.

Dins de la família Gelabert *del Coscoll* trobem les mateixes característiques ja vistes en les altres famílies destacades de la parròquia: presència continuada en els òrgans de govern parroquial i municipal al llarg dels segles XVIII, XIX i XX i recerca de les dones dels hereus entre famílies de fora de la parròquia, com Rubí, Sant Vicenç dels Horts, Sant Feliu de Llobregat (en tres ocasions), Esparreguera, Cornellà de Llobregat i Begues. Com s'ha vist ja en les altres famílies, el predomini del Baix Llobregat, àrea d'influència natural sobre la parròquia de Sant Just Desvern, és aclaparador.

L'àvia materna d'Andreu Gelabert era Marianna Campreciós i Valls. Pertanyia a una de les famílies més antigues de la parròquia santjustenca, com ja he comentat a la nota número 58. La primera referència a aquest cognom data del 28 de desembre de l'any 1326 quan una tal Maria, muller d'un tal *Petri de Campo Pretioso* (Pere Campprecios) va fer testament⁶¹. La següent referència data d'una visita pastoral realitzada a la nostra parròquia l'any 1414 en què es parla d'un tal Guillem Campprecios.

Saltem ja als llibres de bateigs de la parròquia de Sant Just Desvern: el 2 de febrer de l'any 1511 fou batejat un tal Antoni, fill de Joan Campprecios i de Sandra. Al llarg dels quatre-cents anys estudiats, el cognom d'aquesta família apareix escrit de tres maneres diferents: al principi Campprecios⁶², a partir de principi del segle XVII i, ja de forma definitiva fins a l'actualitat, seria escrit Camprecios i durant uns anys de la segona meitat del segle XVIII, només s'escribia Precios. En qualsevol cas, es tracta sempre de la mateixa família.

Igual com s'ha vist ja amb les altres famílies més antigues del poble, els Campprecios es van estendre en diferents línies

familiars no només en la pròpia parròquia, sinó en d'altres parròquies sobretot del Baix Llobregat, com Cornellà, Molins de Rei i Vallvidrera. Tots els Campreciós vius l'any 1900 a Sant Just Desvern formaven part d'una línia secundària de la família iniciada a principi del segle XVII. La línia primogènita dels

masovers de can Campprecios es va estroncar a final del segle XVIII quan la pubilla Eulàlia Campreciós i Pedrosa es va casar amb Josep Modolell i Solà, hereu de can Modolell, passant així la propietat a mans dels Modolell. Durant els segles XVII, XVIII, XIX i XX, diversos membres de la família Campprecios van formar part dels òrgans de govern parroquial i municipal de Sant Just Desvern. Seria prolix esmentar-los tots.

L'any 1900, Andreu Gelabert i Carbonell estava casat en segones núpcies amb Maria Mercè Blai i Obiols, filla de Mateu Blai i Valls i de Rosa Obiols i Gelabert *del Coscoll*, tots tres naturals de Sant Just Desvern. La seva primera muller havia estat Carme Bosc i Batet. Només tenia fills del seu primer matrimoni, però ja no vivien amb ell. Fou escollit regidor municipal només una vegada, entre els anys 1877 i 1879.

24. Francesc OLIVERAS i GELABERT

Segons els padrons, jornaler. Fill de Joan Oliveres i Astals i d'Eulàlia Gelabert *del Coscoll* i Carbonell. Germà de Josep Oliveres i Gelabert⁶³. L'any 1900 estava casat amb Carme Capestany i Torner, nascuda al Pla de Cabra i filla de Ramon Capestany, natural de Barberà de la Conca, i de Magdalena Torner, també del Pla de Cabra, ambdues poblacions de la comarca de la Conca de Barberà. Vivien amb dues filles, Magdalena i Maria, i un fill, Joan. No va participar en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

Vista actual de la masia de can Campprecios, documentada des de la primera meitat del segle XIII

25. Pere AMIGÓ i RIUS

Segons els padrons, paleta. Fill de Jacint Amigó i Roldan i de Rosa Rius i Ribes, ambdós naturals de Sant Just Desvern. Per la part de l'àvia paterna pertanyia a la família Roldan; era cosí segon de Francesc Roldan i Navinés⁶⁴. Per la part de la seva mare pertanyia als Rius teixidors de lli⁶⁵. Quant al cognom Amigó, va arribar a la nostra parròquia a principi del segle XVIII procedent de la parròquia veïna de Santa Creu d'Olorda. Hi havia hagut una família Amigó documentada a Sant Just Desvern a principi del segle XVI, però després de l'any 1520 va desaparèixer dels llibres parroquials. L'any 1711 va tornar a aparèixer amb el casament celebrat entre un tal Josep Amigó *del Baluard*, natural de Santa Creu d'Olorda i fill de Pau Amigó *del Baluard* i d'Anna Cuiàs, i una tal Francesca Estrada, natural de Sant Esteve Sesrovires. A partir de l'any 1712 serien els masovers de can Tudó (avui dia can Ginestar), masoveria que la família Amigó va retenir durant tot el segle XVIII. Aquesta família Amigó devia tenir certa importància en la seva parròquia d'origen perquè durant el segle XVIII va emparentar amb algunes de les famílies més destacades de Sant Just Desvern: els Gelabert *del Coscoll*, els Biosca, els Roldan i els Vilar. Ja he parlat de totes elles. L'any 1780 ja trobem a Jacint Amigó, nét d'aquell matrimoni, com a regidor parroquial; repetiria com a regidor l'any 1784 i com a síndic procurador els anys 1797 i 1806. No obstant, ja no trobem cap més Amigó ni en el govern parroquial ni en el municipal fins a principi del segle XX.

L'any 1900, Pere Amigó estava casat amb Antònia Palomas i Miquel, nascuda a Igualada i filla de Josep Palomas, també natural d'Igualada, i d'Antònia Miquel, natural de Montmaneu. Vivien amb tres fills, Jacint, Joan i Josep, i una filla, Àngela. També vivien amb un germà solter de Pere, Isidor Amigó i Rius. Hi havia nou *caps de casa* més que portaven el cognom Amigó, dels quals només d'un no tinc la certesa que pertanyés a aquesta família Amigó; la resta eren: una germana més de Pere, de nom Rosa i muller de Joan Baptista Caseta i Roca; quatre cosins germans, Josep, Antoni, Blas i Jacint Amigó i Poll; una filla d'aquest últim, Maria Concepció Amigó i Valls, casada amb Dídac Poll i Llopart; una cosina germana, Felipa Amigó i Poll, vídua de Simeó Vivés i Valls i un fill d'aquests, Josep Vivés i Amigó. Pere Amigó no va formar part de cap govern municipal; sí que ho va fer el seu fill Jacint entre els anys 1912 i 1920.

26. Josep COMAS i PETIT

Segons els padrons, jornal·ler. Fill de Ramon Comes i Blai i de Mercè Petit i Rius. La seva mare era filla de Joan Petit i Morera i de Francesca Rius i Monner, tots tres naturals de Sant Just Desvern i pertanyents a dues famílies que ja hem vist: els Petit⁶⁶ i els Rius jornal·lers⁶⁷. El seu pare era descendent per línia directa d'un dels pocs immigrants francesos que arrelaren a la nostra parròquia durant el segle XVII⁶⁸. Malauradament, de moment desconeixem la parròquia francesa d'origen d'un pagès que es deia Domènec Comes i que l'11 de febrer de l'any 1615 es va casar a l'església de Sant Just Desvern amb una vídua d'origen també francès i de nom Eulàlia Taya (pot ser Teià?). El pare d'aquesta noia, Joan Taya, era natural de Gimont, parròquia francesa del bisbat de Lombés, pertanyent al departament de Gers dins de la regió de la Gascunya; era teixidor de professió i vivia a cavall entre Sant Just Desvern i Sant Feliu de Llobregat, on va morir poc després del casament de la seva filla. El seu gendre Domènec Comes era pagès, però els llibres parroquials no fan cap esment que estigués adscrit a alguna masia del poble, tot i que ho devia estar. Va tenir dos fills i, enmig, tres filles. Els Comes de Sant Just Desvern descendeixen tots del segon fill del matrimoni format per Domènec Comes i l'Eulàlia Taya, de nom Gaspar i que l'any 1677 ja consta com a masover d'una casa avui dia desapareguda i que aleshores es coneixia amb el nom de can Rubió⁶⁹. El seu fill i hereu Francesc continuaria com a masover de la mateixa casa; després, els llibres parroquials deixen de fer esment d'aquestes circumstàncies, però tot sembla indicar que la família Comes va deixar aquella masoveria a mitjan del segle XVIII. Entre Domènec Comes i Josep Comes cal comptar vuit generacions d'una família que no va passar d'un segon pla dins de la vida santjustenca. Tot i una llarga presència a la parròquia, no va aconseguir emparentar amb les famílies importants de Sant Just Desvern i no va entrar cap Comes ni en el govern parroquial ni en el govern municipal fins a l'any 1879 en què fou escollit regidor el mateix Josep Comes i Petit.

L'any 1900 Josep Comes era l'únic representant masculí de la família que portava el cognom Comes en primer lloc. Curiosament, estava casat amb Teresa Campañà i Vilà, filla de Geroni Campanyà i Fatjó i de Teresa Vilà i Clusas i germana de Josep Campañà i Vilà⁷⁰, propietari de la casa on havien treballat

els seus avantpassats. Vivien amb ells dues filles, Maria i Mercè. La resta de membres de la família Comes eren: les quatre germanes de Josep, Francesca (muller de Jaume Bosc i Estella), Eulàlia (muller de Josep Cortès i Torres), Maria (muller de Josep Mans i Poll) i Joaquina (muller de Josep Mestres i Montserrat); una filla, Mercè (muller de Simeó Reynalt i Serra); dos nebots, Romà Bosc i Comes i Josep Navinés i Comes; una neboda, Mercè Mans i Comes; una cosina germana, Gertrudis Comes i Coletes; un cosí segon, Joaquim Rius i Comes; i dues cosines segones, Agustina i Teresa Rius i Comes.

En Josep Comes i Petit fou regidor de l'ajuntament entre els anys 1879 i 1883, entre els anys 1890 i 1894 i entre els anys 1902 i 1905; va arribar a ser primer tinent d'alcalde els anys 1904 i 1905.

27. Francesc BOFILL i OLIVERAS

Segons els padrons, jornaler. Fill de Francesc Bofill i Gelabert *del Coscoll* i de Rosa Oliveres i Modolell-Ginestar. Per la part del seu avi matern pertanyia a la línia secundària de la família Oliveres de la qual hem parlat a la fitxa número 17⁷¹; la seva mare, Rosa Oliveres, era cosina germana de Joan Oliveres i Astals, pare de Josep i de Francesc Oliveres i Gelabert⁷². Era descendent dels Gelabert *del Coscoll*⁷³ per la part de la seva àvia paterna i dels Modolell de can Ginestar⁷⁴ per la part de la seva àvia materna. Quant als Bofill, la seva presència a la nostra parròquia és molt més recent. Cap a l'any 1798, un tal Narcís Bofill, fill de Francesc Bofill i natural d'Esplugues de Llobregat, que ja estava casat amb Caterina Gelabert *del Coscoll* i Bosc, es va instal·lar a Sant Just Desvern. No obstant, no era la primera vegada que apareixia el cognom Bofill en els llibres parroquials santjustencs; a final del segle XVII, un masover de nom Francesc Bofill es va instal·lar també a Sant Just Desvern, però el 1706 ja s'havia traslladat a l'Hospitalet de Llobregat, on va morir. Val a dir que can Bofill era una de les antigues masoveries de la parròquia veïna d'Esplugues de Llobregat, però és impossible conèixer els lligams de parentesc entre aquests Bofill, si és que n'hi ha. El cognom Bofill té, doncs, dins de la història de Sant Just Desvern una presència més curta que d'altres.

L'any 1900, Francesc Bofill i Oliveres estava casat amb Joaquina Campreciós i Ribes, filla de Francesc Campreciós i Valls i de Maria Anna Ribes i Calders, tots tres naturals de Sant Just

Desvern. Vivien amb una filla, Carme. Francesc Bofill fou regidor de l'Ajuntament ja entre els anys 1857 i 1860 i repetiria l'any 1867.

28. Jaume BOFILL i OLIVERAS

Segons els padrons, jornal·ler. Fill de Francesc Bofill i Gelabert *del Coscoll* i de Rosa Oliveres i Modolell-Ginestar. Germà de l'anterior. L'any 1900, Jaume Bofill estava casat amb Joaquina Rius i Pagès, filla de Francesc Rius i Pi⁷⁵ i d'Eulàlia Pagès i Xaus, tots tres naturals de Sant Just Desvern. Vivien amb el seu fill Sebastià Bofill i Rius, que estava casat amb Adelaida Poll i Panyella, filla de Joan Poll i Bosc⁷⁶ i de Madrona Panyella i Biosca, també tots tres naturals de Sant Just Desvern. Tenien dos fills, Sebastià i Joan.

Jaume Bofill no va participar a les tasques de govern municipal; sí que ho va fer el seu fill Sebastià entre els anys 1910 i 1913. Aquell mateix any 1900 Jaume va morir.

29. Antoni BATET i JORBA

Segons els padrons, jornal·ler. Fill de Llorenç Batet i Baratau i de Josefa Jorba i Grau. La seva mare era natural del Bruc, filla de Ramon Jorba, natural també del Bruc, i de Caterina Grau, natural de Castellfollit del Boix. La seva àvia paterna, Eulàlia Baratau, era natural d'Esplugues de Llobregat. Quant als Batet, procedeixen de Castellví de Rosanes d'on era natural un tal Pau Batet i Casanoves que, al final de la vuitena dècada del segle XVIII, s'havia instal·lat a Sant Just Desvern amb la seva mare vídua, Gerònima Casanoves, i que l'any 1779 es va casar a la nostra parròquia amb Rosa Ribes i Santaugini, natural de Rubí. Com la gran majoria de famílies arribades a la nostra parròquia dins d'aquell segle XVIII, Pau Batet provenia d'una família de jornal·lers de la qual Sant Just Desvern en veuria cinc generacions seguides, entre ell i Antoni Batet i Jorba. I com la majoria d'aquestes mateixes famílies, la família Batet no va passar d'un segon pla dins de la història de Sant Just Desvern en el segle XIX. Al final d'aquest segle hi havia deu *caps de casa* més que portaven aquest cognom i cinc eren oncles o ties d'Antoni Batet: Antoni, Josefa, Rita, Anna i Miquela Batet i Baratau. La resta eren una altra germana seva, Maria, casada amb Camil Romagosa i Fontanals; una cosina germana, també de nom Maria, casada amb

Miquel Calaltó i Esteve; un cosí germà del pare d'Antoni, Delfí Batet i Martí i dues cosines germanes també del seu pare, Magdalena Bosc i Batet, muller de Miquel Casanoves i Oriol, i Gaietana Fosalva i Batet, muller de Jaume Surià i Galofré.

L'any 1900, Antoni Batet estava casat amb Dolors Navarra i Causa, natural de Sant Climent Sescebes, filla de Pere Navarra i Castelló i de Magdalena Causa i Pagès, naturals ambdós de Pau, població de la comarca de l'Alt Empordà. Vivien amb dues filles, de nom Josefa i Dolors, i un fill, de nom Espiridió. Vivien també amb la mare d'ell, Josefa Jorba i Grau, vídua, i un germà i una germana, Pere i Antònia Batet i Jorba.

Antoni Batet no va participar en cap govern municipal.

30. Francesc NAVINÉS i GELABERT

Segons els padrons, jornaler. Fill de Francesc Navinés i Solies i de Teresa Gelabert *del Coscoll* i Campreciós. Nabiners és el nom d'un agregat del municipi alturgellenc de Ribera d'Urgellet, que limita pel nord amb la Seu d'Urgell; un altre agregat d'aquest municipi és la Freita, situat no pas més lluny d'un quilòmetre en línia recta de Nabiners.

El cognom Navinés va arribar a Sant Just Desvern l'últim quart del segle XVIII, junt amb altres immigrants procedents de l'Alt Urgell: l'any 1777, un tal Francesc Navinés i Colties, nascut a la Freita, es va casar a la nostra parròquia amb Maria Carnicer i Vergués, vídua de Just Valls i natural de Sant Joan Despí. A Francesc l'havien precedit vint anys abans en l'aventura migratòria cap a Sant Just Desvern dos germans de la seva mare, Antoni i Jaume Colties i Padrinyes. A diferència d'altres famílies immigrades a partir de mitjan del segle XVIII, aquesta devia aconseguir ràpidament un cert reconeixement dins de la parròquia, no tant sols perquè un nét de Francesc fou regidor ja l'any 1847 i després entre els anys 1850 i 1852 i tinent d'alcalde els anys 1848 i 1849, sinó perquè, a més, va aconseguir emparentar amb algunes de les famílies més notables de la parròquia, com els Roldan, els Mèlic, els Carbonell o els Gelabert *del Coscoll*. No era gens fàcil entrar en el *grup* format per aquelles famílies l'origen de les quals es remuntava a abans de l'any 1700.

L'any 1900 hi havia un total de vint-i-un *caps de casa* que portaven el cognom Navinés: vint eren descendents d'aquell primer Francesc Navinés i Colties a través dels tres únics fills varons que va tenir. Un d'aquests es deia Pere; era l'avi de Francesc Navinés i Gelabert *del Coscoll*, casat l'any 1805 amb Eulàlia Solies i Gutzens, nascuda a Sant Just Desvern però de família originària de Santa Maria de Vallvidrera. La mare de Francesc, Teresa Gelabert *del Coscoll* i Campreciós, pertanyia a dues famílies de llarga tradició dins de la parròquia, de les quals ja he parlat⁷⁷.

L'any 1900 Francesc Navinés i Gelabert era vidu de Dolors Poll i Estella, nascuda a Barcelona i filla de Josep Poll i Valls i de Narcisa Estella i Carbonell, ambdós naturals de Sant Just Desvern. Vivia amb el seu fill Josep Navinés i Poll, casat amb Eulàlia Cortès i Grau, nascuda a Santa Creu d'Olorda i filla de Miquel Cortès i Capella, natural de Vallvidrera, i de Joaquina Grau i Xufré, natural de Sant Just Desvern; vivien amb una filla, Maria Dolors, i un fill, Josep.

Cap dels dos no va participar en les tasques de govern municipal.

31. Josep RIUS i MÈLICH

Segons els padrons, jornaler. Fill de Joan Baptista Rius i Ribes i de Teresa Mèlich i Ricart. Per la part de la seva mare era cosí germà de Joaquim Gelabert i Mèlich: el seu avi matern era Josep Mèlich i Gener, últim representant masculí de la família Mèlich de Sant Just Desvern⁷⁸. Per la part del seu pare, era cosí germà de Pere Amigó i Rius⁷⁹: pertanyia a una de les dues famílies Rius arribades a Sant Just Desvern durant el segle XVIII, la dels teixidors de lli. Poc després de l'any 1730, es va instal·lar a la nostra parròquia un tal Maties Rius i Gimferrer, teixidor de lli de professió i natural de Gelida, casat primer amb una tal Paula Font, natural del Papiol, i després amb una tal Maria Cardó, d'Abrera. L'ofici de teixidor de lli va anar passant de pares a fills: de Maties al seu fill Miquel Rius i Cardó, nascut del segon matrimoni; d'aquest al seu fill Miquel Rius i Vilar i d'aquest a dos dels fills que va tenir, Joan Baptista Rius i Ribes, que era el primogènit i Francesc Rius i Ribes, que era el novè dels onze fills que va

tenir el matrimoni format per Miquel Rius i Rosa Ribes. Aquesta era filla de Joan Baptista Ribes, un mestre de cases natural de Mataró, i d'Eulàlia Calders i Rovira, natural de Sant Joan Despí.

Tot i que els padrons diuen que Josep Rius i Mèlich era jornaler l'any 1900, a la partida de casament (de l'any 1868) entre ell i la seva dona, Teresa Modolell, consta com a ofici del marit el de teixidor, seguint, doncs, amb la tradició familiar. L'any 1900 el cognom Rius era, juntament amb els cognoms Poll i Gelabert, un dels més estesos per la parròquia de Sant Just Desvern. Cal tenir en compte que hi havia tres línies familiars diferents que el portaven; de dues d'elles ja n'he parlat, mentre la tercera, procedent de Sant Feliu de Llobregat, és diu Rius per un error eclesiàstic no esmenat.

L'any 1900 Josep Rius i Mèlich estava casat amb Teresa Modolell i Vilà, filla d'Isidre Modolell i Trabal, ambdós naturals de Sant Just Desvern, i de Maria Vilà i Clusas, natural d'Esplugues de Llobregat. Vivien amb una filla, Teresa.

Fou alcalde de Sant Just Desvern entre els anys 1870 i 1871.

32. Jaume BOSCH i ESTELLA

Segons els padrons, barber. Fill de Felip Bosch i Coll, campaner d'Esplugues de Llobregat, i de Teresa Estella i Santacana. Va néixer, igual que els seus pares, a la parròquia veïna d'Esplugues de Llobregat, cap a l'any 1851; al cap de poc, els seus pares es van instal·lar a Sant Just Desvern, on van morir ambdós. Tot i no haver-hi, en aquest cas, una relació directa coneguda, els cognoms Bosc i Estella ja tenien presència anterior a Sant Just Desvern, més dilatada en el cas del primer que no en el del segon. Ja en el segle XVII hi va haver un masover que es deia Isidre Bosch, però el cognom no va tenir continuïtat més enllà d'ell. A mitjan del segle següent es va instal·lar a la nostra parròquia un tal Pau Bosch, d'ascendència desconeguda, i que és l'origen d'alguns dels Bosch vivents a Sant Just Desvern l'any 1900. El cognom Bosch tampoc no és originari d'Esplugues de Llobregat i existeix la possibilitat que hi hagués alguna relació familiar entre els Bosch de Sant Just Desvern i els d'Esplugues, però la desaparició dels arxius parroquials d'aquesta última parròquia fan difícil esbrinar-la.

Quant al cognom Estella, és present a Sant Just Desvern des del final del segle XVIII, després de l'arribada d'un tal Josep Estella i Faura, natural d'Esplugues de Llobregat. És molt possible que, com acabem de dir sobre els Bosch, hi hagués alguna relació familiar entre aquest nouvingut Estella i la mare de Jaume, Teresa Estella i Santacana, però no disposem de les proves documentals per assegurar-ho.

L'any 1900, Jaume Bosch estava casat amb Francesca Comes i Petit, filla de Ramon Comes i Blai i de Mercè Petit i Rius, tots tres naturals de Sant Just Desvern; era germana, per tant, de Josep Comes i Petit⁸⁰. Vivien amb un fill encara solter, Josep.

Jaume Bosch i Estella no va tenir cap participació en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

33. Pastor FOSALVA i GELABERT

Segons els padrons, fuster. Va aprendre l'ofici del que seria el seu sogre, Pere Petit i Vinyoles. Era fill de Josep Fosalva i Mans⁸¹ i de Madrona Gelabert *del Coscoll* i Domènec. Del seu pare, ja n'he parlat, quant a la seva mare, pertanyia a dues famílies de les quals també he parlat o parlaré: dels Gelabert *del Coscoll* a la fitxa número 23⁸² i dels Domènec a la fitxa número 45⁸³. L'any 1900 Pastor Fosalva estava casat amb Teresa Petit i Jané, filla de Pere Petit i Vinyoles i de Josefa Gener i Oller, tots tres naturals de Sant Just Desvern. Vivien amb dues filles, Madrona i Teresa, i un fill, Just.

Entre els anys 1891 i 1895 el trobem de regidor a l'Ajuntament.

34. Pere ORRIOLS i MALARET

Segons els padrons, jornaler, però segons els llibres parroquials era fuster. Fill de Josep Orriols i Carbonell i de Josefa Malaret i Petit. El seu pare era natural de Piera; la seva mare era santjustenca. Es van casar l'any 1855 a Sant Just Desvern i consta que Josep Orriols, d'ofici manyà, ja hi vivia en el moment del casament. També consta que era el segon matrimoni de la seva mare, puix que era vídua de Josep Esmerats. Els avis paterns de

Pere Orriols eren Bartomeu Orriols, natural de Castellolí, i Josefa Carbonell, natural de Foix. La família Orriols de seguida va prendre relleu en el govern municipal: l'any 1872 Josep Orriols i Carbonell va entrar per primera vegada a l'Ajuntament essent escollit tinent d'alcalde i entre final de l'any 1873 i principi del 1876 fou l'alcalde de Sant Just Desvern. Després, la representació familiar en els òrgans de govern municipal ja va passar als seus fills: primer a Josep⁸⁴ i després a Bonaventura. L'any 1904 aquest últim fou escollit alcalde, càrrec que va ocupar fins a l'any 1911, tret d'una interrupció per ordre judicial de dos anys i mig, entre març del 1906 i novembre del 1908. Durant el seu últim any de mandat va coincidir amb el seu germà Josep.

Quant als seus avis materns, eren Rafael Malaret i Falguera i Agnès Petit i Planell. Ella pertanyia a la família Petit⁸⁵, com a filla del primer Petit santjustenc d'ofici fuster⁸⁶. El cognom Malaret procedeix de la veïna parròquia d'Esplugues de Llobregat i és present a Sant Just Desvern des del final del segle XVIII quan s'hi va instal·lar un matrimoni format per un tal Pere Malaret i Casanoves i una tal Maria Falguera i Mandola, ell natural d'Esplugues de Llobregat i ella natural de Castellví de Rosanes. Un cosí germà de Pere Orriols, Rafael Malaret i Cases, fou regidor de l'Ajuntament de Sant Just Desvern entre els anys 1904 i 1908, coincidint amb l'alcaldia del seu cosí Bonaventura Orriols i Malaret, i va ocupar el càrrec de segon tinent d'alcalde de forma interina entre els anys 1906 i 1907.

L'any 1900, Pere Orriols i Malaret estava casat amb Maria Parellada i Modolell, filla de Vicenç Parellada i de Dorotea Modolell, tots naturals de Sant Vicenç dels Horts. Vivien amb tres filles, Joaquina, Rafaela i Dorotea.

A diferència del seu pare i dels seus germans, Pere no va tenir cap participació en els òrgans de govern municipal de Sant Just Desvern.

35. Ramon TORNER i VILADROSA

Segons els padrons, forner. Si Francesc Cuscó⁸⁷ era el forner de la carretera Reial, Ramon Torner era el forner del poble. Era fill de Francesc Torner, natural de Portell, i de Ramona Viladrosa, natural de Talteüll, ambdós pobles pertanyents a la comarca de la Segarra. És un altre dels pocs de la llista de majors contribuents no nascuts a Sant Just Desvern. Consta com a nascut al mateix poble que el seu pare, Portell,

cap a l'any 1852. L'any 1875 es va casar a la nostra parròquia amb Joaquina Oliver i Mora, nascuda a Sant Just Desvern i filla de Josep Oliver i Domènec, natural de Sant Sadurní d'Anoia, i de Maria Mora i Tries, natural de Vallbona d'Anoia. L'any 1900 vivien amb tres fills, Josep, Enric i Joan. Fou escollit regidor de l'Ajuntament l'any 1876 i va estar en el càrrec fins a principi de l'any següent. Durant el segle XX i, en diverses ocasions, seria regidor de l'Ajuntament el seu fill, Ricard Torner i Oliver.

36. Joan PIQUET i GELABERT

Segons els padrons, jornaler. Fill de Jaume Piquet i Valls i de Teresa Gelabert *del Coscoll* i Domènec. Germà de Josep Piquet i Gelabert⁸⁸. Casat en primeres núpcies amb Eulàlia Pujol i en segones amb Gertrudis Olivé i Simon, filla d'Antoni Olivé i Miquel, ambdós naturals de Sant Joan Despí, i de Damiana Simon i Martí, natural de Torrelles de Llobregat. Vivien amb un fill, Josep, i una filla, Magdalena. No va participar en els òrgans de govern municipal.

Els membres de l'Ajuntament:

37. Josep CARBONELL i MODELELL

Segons els padrons, propietari. Alcalde de l'ajuntament l'any 1900. Fill de Josep Carbonell i Padrosa i de Marianna Modolell i Mitjans i hereu del mas Solanes. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 5 i 6, però amb les correccions li correspondria el número 6. La seva mare era germana de Joan Baptista Modolell i Mitjans, de Joaquina Modolell i Mitjans i d'Eulàlia Modolell i Mitjans. Pertanyia, per tant, als Modolell de can Modolell i feia de Josep, respecte del primer, cosí germà de Gaspar Modolell i Modolell⁸⁹, respecte de la segona, nebot polític de Miquel i Padrosa⁹⁰, i respecte de la tercera, nebot polític de Joaquim Carbonell i Vilagut⁹¹, amb qui compartia, també, ascendència comuna per part dels respectius pares⁹².

L'any 1763 un tal Gabriel Carbonell i Gelabert *del Coscoll*, fill segon de l'hereu de can Carbonell⁹³, es va casar amb Margarida Pi i Planes, natural d'Esplugues de Llobregat i filla de Josep Planes i de Magdalena Pi. La dita Margarida Pi era vídua de Miquel

Solanes i Mallol, mort poc abans del naixement del seu únic fill, Magí Solanes i Pi, que seria l'últim representant masculí de la família Solanes de Sant Just Desvern, ja que va morir sense descendència tot i haver-se casat dues vegades. Amb la seva mort l'any 1819, l'heretat can Solanes va passar a aquesta nova línia de la família Carbonell, representada en aquell moment pel fill de Gabriel i Margarida, Pau Carbonell i Pi. El cognom Solanes és present a Sant Just Desvern des de l'any 1304, quan la primera visita pastoral registrada a la nostra parròquia, datada el 5 de gener d'aquell any, esmenta un cap de casa anomenat Guillem Solanes. Hi ha dues referències més a aquest cognom en els documents de la Pia

Almoïna de Barcelona, propietària de gran part de les terres que conformaven aleshores la parròquia de Sant Just Desvern. Aquests dos documents estan datats els anys 1311⁹⁵ i 1334⁹⁵. Igual com hem vist amb les famílies Modolell i Carbonell, la família Solanes es va estendre per altres parròquies de la conca baixa del Llobregat, d'entre les quals cal destacar Santa Eulàlia de Provençana (l'Hospitalet de Llobregat) on els Solanes són presents des de l'últim quart del segle XV i on, durant la primera meitat del segle XVI, formen part, al costat dels Modolell i dels Carbonell, del patriciat urbà de la parròquia. Pel fogatge de l'any 1515 tenim constància d'un tal Bartomeu Solanes, *cap de casa* de Sant Just Desvern, casat l'any 1484 a l'Hospitalet de Llobregat amb una tal Joana Martí, hospitalenca. En el fogatge de l'any 1553 hi ha registrats dos *caps de casa*, de nom Jaume i Miquel Solanes: el primer era fill dels damunt esmentats Bartomeu i Joana; la filiació del segon m'és desconeguda, de moment. Com va passar amb les altres famílies l'origen de les quals es remunta al segle XVI (o a abans), els hereus de can Solanes van tendir a buscar la seva dona fora de Sant Just Desvern mentre casaven les seves filles amb membres de les famílies destacades de la pròpia parròquia (els Campreciós, els Cortès, els Gelabert, els Padrosa, els Cardona). Ja va estar a punt de trencar-se la continuïtat de la família una ve-gada, a principi del segle XVII, quan l'hereu d'aquell moment, un tal Joan Solanes *de la Costa*, va morir i el seu únic fill va néixer pòstumament. Cent cinquanta anys més tard, la situació es va tornar a repetir, però aquesta vegada no hi va haver descendència i l'heretat va canviar de família.

*Josep
Carbonell i
Modolell,
l'amo de
can
Solanes i
alcalde de
Sant Just
Desvern en
el tombant
dels segles
XIX i XX
(AMSJD.
Col.lecció
família
Ristol)*

El cognom també va acabar per desaparèixer de tal manera que l'any 1900 no hi havia cap santjustenc que portés el cognom Solanes.

L'any 1900 Josep Carbonell i Modolell estava casat amb Teresa Munné i Comes, filla de Josep Munné, ambdós naturals de Sants, i de Teresa Comes, natural de Sant Boi de Llobregat. No tenien cap fill

viu en aquells moments. Va entrar per primera vegada a l'Ajuntament com a regidor l'any 1883 i l'any 1885 ja fou escollit alcalde, càrrec que va ocupar fins al 1887; tornaria a ser regidor entre els anys 1894 i 1896 i alcalde entre els anys 1899 i 1903.

38. Joaquim PETIT i CANALS

Segons els padrons, fuster. Primer tinent d'alcalde a l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Gaspar Petit i Vinyoles i de Maria Canals i Romagosa i germà d'Emili Petit i Canals⁹⁶. No entra dins de la llista de majors contribuents. L'any 1900 estava casat amb Consol Canals i Carbonell, filla de Pau Canals i Petit i de Teresa Carbonell i Padrosa, tots naturals de Sant Just Desvern. Hi havia entre ambdós un quart grau de consanguinitat a través del cognom Petit⁹⁷. Tenien quatre filles, Joaquina, Carme, Consol i Assumpció. Fou escollit regidor per primera vegada l'any 1895 i ho fou ininterrompudament fins al 1903 essent, no només primer tinent d'alcalde, sinó, fins i tot alcalde accidental durant tres mesos de l'any 1899.

39. Josep ORRIOLS i MALARET

Segons els padrons, ferrer. Segon tinent d'alcalde a l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Josep Orriols i Carbonell i de Josefa Malaret i Petit i germà de Pere Orriols i Malaret⁹⁸. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 34 i 35, però amb les correccions

*Vista actual
de la masia
de can
Solanes,
documentada
des del
principi del
segle XIV*

li correspondria el número 41. L'any 1900 estava casat amb Elionor Pagès i Boada, filla de Mateu Pagès i Piguillem i d'Oliva Boada i Mensa, tots tres naturals de Sant Just Desvern. No tenien cap fill. Vivien amb la mare d'ell, Josefa Malaret i Petit i una germana i un germà encara solters, Rafaela i Gaspar Orriols i Malaret.

L'any 1894 en Josep Orriols fou escollit regidor de l'ajuntament i ho va ser de forma ininterrompuda fins a l'any 1903. Des de l'any 1897 va ocupar el càrrec de segon tinent d'alcalde. Tornaria a ser regidor entre els anys 1910 i 1913, essent primer tinent d'alcalde entre el 1912 i el 1913; i tornaria a ser primer tinent d'alcalde entre final del 1923 i el 1925.

40. Domènec CATALÀ i PETIT

Segons els padrons, cafeter. Regidor síndic de l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Josep Català i Florit i d'Eulàlia Petit i Rius. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 23 i 24, però amb les correccions li correspondria el número 28. Per la part de la seva mare pertanyia a dues famílies que ja hem vist, els Petit⁹⁹ i els Rius jornalers¹⁰⁰. Quant als cognoms paterns, Català i Florit, la seva presència a Sant Just Desvern és molt recent i, a més, en el cas del segon, breu perquè, desapareix amb mort de Josep Català i Florit. Molt al final del segle XVIII es va instal·lar a Sant Just Desvern un matrimoni format per un tal Dídac Català i Debrer, espadenyer de professió, i una tal Teresa Florit, ambdós nascuts a Vilafranca del Penedès. S'instal·laren a la nostra parròquia ja casats, fet esdevingut possiblement a la seva parròquia d'origen. Durant el segle XIX, el cognom Català va tenir poca difusió ja que en els dos padrons consultats només constaven cinc *caps de casa* que el portessin: a part de Domènec Català, hi havia una germana seva, Mercè Català i Petit, vídua de Ramon Marca i Marca; dues filles d'ambdós, Francesca, casada amb Jaume Campreciós i Poll i Teresa Marca i Català, casada amb Salvador Malaret i Cases i una neboda, Eulàlia Pagès i Català, casada amb Josep Vivés i Pal.

Entre els anys 1859 i 1863 Josep Català i Florit fou regidor municipal.

L'any 1900 Domènec Català i Petit estava casat amb Maria Prats i Enric, filla de Pau Prats i d'Esperança Enric, tots tres naturals de

l'Hospitalet de Llobregat. Vivien amb una filla, Primitiva, i dos fills, Josep i Gaspar Català i Prats, tots tres encara solters. Tenien una serventa, de nom Carme Ventura. La primera participació en els òrgans de govern municipal de Domènec Català data de l'any 1869. Després, ja no tornaria a ser escollit fins a l'any 1894. És molt possible que entre aquestes dues dates hagués residit un temps a l'Hospitalet de Llobregat, d'on era la seva dona i on probablement es van casar.

Entre els anys 1894 i 1895 fou primer tinent d'alcalde i entre els anys 1895 i 1902 fou regidor síndic. Després d'aquesta última data ja no va participar més en el govern municipal de Sant Just Desvern.

41. Pau GELABERT i DOMÈNEC

Segons els padrons, jornaler. Regidor de l'ajuntament l'any 1900. Fill de Miquel Gelabert *del Coscoll* i Cortès i de Teresa Domènec i Padrosa. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 15 i 16, però amb les correccions li correspondria el número 18. Per la part de l'avi patern pertanyia als Gelabert *del Coscoll*¹⁰¹: era la quarta generació d'una línia secundària d'aquesta família sorgida de la línia principal l'any 1764. Era cosí tercer de d'Andreu Gelabert i Carbonell. Per la part de l'àvia paterna pertanyia als Cortès de Santa Maria de Vallvidrera, parròquia d'origen d'aquesta família ja des del segle XVI¹⁰². Per la part de l'àvia materna pertanyia als Padrosa, una altra més de les famílies tradicionals de la parròquia de què ja he parlat. I per la part de l'avi matern pertanyia a una línia secundària de la família Domènec: era també cosí tercer de Josep Domènec i Mans¹⁰³.

L'any 1900 Pau Gelabert i Domènec estava casat en segones núpcies amb Teresa Puig i Poll, també vídua (d'Esteve Estella i Valls) i filla de Pau Puig i Gelabert *del Coscoll* i de Marianna Poll i Carreres, tots tres naturals de Sant Just Desvern. Vivien amb un fill, de nom Pere, del primer matrimoni de Pau amb Maria Pagès i Carbonell, nascuda a Esplugues de Llobregat i filla de Pere Pagès, també d'Esplugues, i de Maria Carbonell, natural de Sant Just Desvern.

Pau Gelabert fou escollit regidor l'any 1897 i ho va ser fins l'any 1905.

42. Pere CÀLIX i CANALS

Segons els padrons, sabater. Regidor de l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Pere Calics i de Maria Canals i Oller. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 17 i 18, però amb les correccions li correspondria el número 21. Santjustenc de primera generació, el seu pare era originari de Pierola i la seva mare de Corbera de Llobregat. Es van casar a Sant Just Desvern l'any 1839. L'any 1900 només vivien a Sant Just Desvern dos fills seus: Pere i Francesc d'Assís. Amb aquest últim vivia la seva mare, ja vídua.

Pere Calics pare fou regidor els anys 1857 i 1858 i més tard els anys 1865 i 1866. El seu fill Pere estava casat, l'any 1900, amb Madrona Oliveres i Gelabert, filla de Francesc Oliveres i Astals i de Magdalena Gelabert *del Coscoll* i Carbonell, tots tres naturals de Sant Just Desvern. Era cosina germana pels dos costats de Josep i de Francesc Oliveres i Gelabert. No tenien cap fill.

Pere Càlix fou escollit regidor per primera vegada l'any 1897 i ho seria fins al 1901. Vint anys més tard fou designat regidor en el primer govern municipal sota la dictadura de Miguel Primo de Rivera, entre els anys 1923 i 1926.

43. Simó DOT i CANALIAS

És el personatge de qui menys informació he pogut reunir. En el padró de l'any 1895 no consta cap professió en la casella destinada a anotar-la, però per altres referències sé que era jornaler o potser masover d'alguna de les masies aïllades del poble. Fou regidor de l'Ajuntament només entre els anys 1897 i 1900. Segons el llibre de padrons, el 14 d'abril del mateix any 1900 va marxar amb la seva família de Sant Just Desvern. No entrava dins de la llista de majors contribuents. Era natural de Sant Joan Despí¹⁰⁴ i estava casat amb Benita Martínez, natural de Madrid. Desconec els noms dels pares d'ambdós perquè en els llibres parroquials no hi ha cap partida sacramental que correspongui a aquesta família. En el moment que es va realitzar el padró de 1895 vivien amb un fill, Pere, i tres filles, Carme, Teresa i Pilar, i cap dels quatre no estava batejat a la parròquia de Sant Just Desvern.

44. Francesc RIUS i BLAI

Segons els padrons, jornal·ler. Regidor de l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Joan Baptista Rius i Vives i de Teresa Blai i Rius. Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 23 i 24, però amb les correccions li correspondria el número 29. Per la part del seu avi patern pertanyia a una línia secundària dels Rius teixidors de lli¹⁰⁵. El seu avi, Simeó Rius i Ribes, fill de Miquel Rius i Vilar i de Rosa Ribes i Calders, no va seguir l'ofici de teixidor de lli i va començar una línia familiar de jornal·lers.

El seu fill Joan Baptista Rius i Vives fou el primer membre de la família Rius que va accedir als òrgans de govern municipal, per bé que molt breument, a final de l'any 1868. Per la part de l'àvia materna, Francesc Rius i Blai pertanyia als Rius jornal·lers¹⁰⁶; la seva mare Teresa Blai i Rius era cosina germana de Magí Poll i Rius. Per la part de l'avi matern pertanyia a la família Blai (o *Blay* (sic), forma que apareix sempre en els llibres parroquials), família originària de Vilanova del Camí i que va arribar a Sant Just Desvern poc després de la Guerra de Successió de l'any 1714. Quant a la família de la seva àvia paterna, Maria Anna Vives (o Vivés), procedia de Collbató i s'havia instal·lat a Sant Just Desvern a principi de la segona meitat del segle XVIII. En poc més d'un segle i partint només d'un immigrant, el cognom Vives va tenir una gran difusió, similar a la del cognom Poll.

L'any 1900 Francesc Rius i Blai estava casat amb Josefa Busquets i Franch, filla de Pere Busquets i Solsona, ambdós naturals de Sant Just Desvern, i de Josefa Franch i Julià, natural de Gelida. Tenien dues filles, Teresa i Josefa, i vivien amb el pare d'ell, Joan Baptista Rius i Vives, vidu. Fou escollit regidor de l'Ajuntament l'any 1895, passant a ocupar el càrrec de segon tinent d'alcalde; des de mitjan de l'any 1896 exerciria d'alcalde fins a l'any 1899. Va continuar com a regidor fins a l'any 1903 i va tornar a l'Ajuntament novament com a segon tinent d'alcalde després del cop d'estat de Miguel Primo de Rivera l'any 1923.

45. Josep DOMÈNEC i MANS

Segons els padrons, jornal·ler. Regidor de l'Ajuntament l'any 1900. Fill de Baldiri Domènec i Vilapua i de Josefa Mans i Riudaura.

Li pertocaria estar a la llista de majors contribuents entre els llocs 7 i 8; però amb les correccions li correspondria el número 9. Per part de la seva mare, era cosí germà de Josep Fosalta i Mans¹⁰⁷. Per la part del seu pare, Josep Domènec representava la cinquena generació d'una família arribada a Sant Just Desvern a principi del segon terç del segle XVIII: l'any 1738 es van casar a la nostra parròquia un tal Baldiri Domènec i Bartra, natural de Masquefa, i una tal Maria Armengol, natural de Pallegà. Ja dins del segle XIX, la família Domènec, dividida en dues línies familiars, va aconseguir relacionar-se per matrimoni amb algunes de les famílies destacades de la parròquia, com els Gelabert *del Coscoll*, els Padrosa, els Roldan o els Biosca.

Per altra banda, l'any 1850 el damunt esmentat Baldiri Domènec i Vilapua fou escollit regidor municipal i ho va ser durant dos anys seguits.

L'any 1900, Josep Domènec estava casat amb Dolors Biosca i Carbonell, filla de Josep Biosca i Gelabert *del Coscoll* i de Teresa Carbonell i Poll i, per tant, germana d'Andreu Biosca i Carbonell¹⁰⁸. Vivien amb un fill i una filla encara solters, Pere i Teresa Domènec i Biosca. Ja l'any 1873 Josep Domènec fou escollit regidor municipal, ocupant el càrrec de procurador síndic fins a final de l'any 1875; tornaria a ser regidor entre els anys 1881 i 1885, entre els anys 1894 i 1897 i entre els anys 1899 i 1903, essent primer tinent d'alcalde entre el 1902 i el 1903. Entre el març de l'any 1906 i l'agost de 1907 va ser regidor interí i va coincidir en el govern municipal amb el seu fill Pere Domènec i Biosca.

NOTES

- 1.-A Catalunya, els *albat*s eren nens o nenes morts entre els 12 i els 14 anys, sense que hi hagués un criteri definit sobre l'edat de pas d'*albat* a adult.
- 2.-Aquestes llistes anuals es poden consultar en els llibres de l'Arxiu Municipal, a Can Ginestar.
- 3.-Vegeu la fitxa número 4, Miquel Modolell i Padrosa.
- 4.-En genealogia, el còmput de les generacions sempre es fa cap enrere.
- 5.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 6.-M'inclino a considerar més correcte Pedrosa que Padrosa, però caldria conèixer l'etimologia del cognom.
- 7.-*Notes històriques del poble i parròquia de Sant Just Desvern*, Barcelona, 1947 -en endavant *Notes històriques...*-, pàgines 51 i 52.
- 8.-Vegeu la fitxa número 5, Josep Cardona i Planas.
- 9.-Per diferenciar-lo de can Cardona *de la Plaça*, que és el mas on avui dia encara viu la família Cardona.
- 10.-Vegeu la fitxa número 2, Francesc Padrosa i Batista.
- 11.-Vegeu les fitxes números 8, els Gelabert *de la Riera*, i 23, els Gelabert *del Coscoll*.
- 12.-Vegeu la fitxa número 1, Gaspar Modolell i Modolell.
- 13.-Vegeu la fitxa número 1.
- 14.-Vegeu la fitxa número 2, Francesc Padrosa i Batista.
- 15.-Vegeu la fitxa número 3, Miquel Mallof Reventós. Tot fa suposar que, durant uns anys d'aquest segle XVI, la família Cardona tenia dos masos, que avui dia són can Cardona i can Vilar *de la Muntanya*; aquest últim hauria estat el primer a ser ocupat per la família Cardona (per això li correspondria a l'hereu), mentre aquell primer no fou ocupat fins a la mort de l'últim Solanes *de la Plaça*, ja avançat el segle XVI.
- 16.-Vegeu la fitxa número 6, Joaquim Carbonell i Vilagut.
- 17.-Per tal de distingir-lo de l'altre mas Solanes de Sant Just Desvern que, durant uns anys, seria can Solanes *de la Costa* i que era la casa originària de la família Solanes (vegeu la fitxa número 37, Josep Carbonell i Modolell).
- 18.-ACB, pergami 4-84-76.
- 19.-Vegeu la fitxa número 1, Gaspar Modolell i Modolell.
- 20.-Sempre que parli dels santjustencs que l'any 1900 portaven qualsevol cognom dels que apareguin a tot l'article, faré esment amb la referència *cap de casa* només dels que, en els padrons, constaven com a caps de família i les seves respectives parelles (en aquells casos en què en tinguessin); això exclou tots els fills i filles solters que en aquell moment encara vivien amb els seus pares.
- 21.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 22.-ACB, pergami 4-84-73.
- 23.-ACB, pergami 4-84-9.
- 24.-ACB, pergami 4-84-36.
- 25.-*Notes històriques...*, pàgines 55 i 57.
- 26.-Corresponent a Andreu Gelabert i Carbonell, dels Gelabert *del Coscoll*.

- 27.-Parròquia on va néixer Maria Julià i Cartró, àvia paterna d'en Joaquim Gelabert i Mèlich.
- 28.-*Notes històriques...*, pàgina 54.
- 29.-Vegeu la fitxa número 31.
- 30.-Parròquia que avui dia pertany al municipi de Molins de Rei.
- 31.-Que seria la muller de Daniel Cardona i Civit.
- 32.-Potser per això mossèn Antoni Tenas no parla de can Cuiàs en el seu llibre.
- 33.-Arxiu de can Cardona, *Registre de totes les terres del terme de Sant Just Desvern, practicat l'any 1839*.
- 34.-Vegeu la fitxa número 6, Joaquim Carbonell i Vilagut.
- 35.-Avui dia encara existeixen tres cases a Cerdanyola que porten aquest nom: can Fatjó dels Hurons, can Fatjó del Molí i can Fatjó del Xiprer.
- 36.-*Notes històriques...*, pàgina 58.
- 37.-Vegeu la fitxa número 37, Josep Carbonell i Modolell.
- 38.-Vegeu la fitxa número 45.
- 39.-Vegeu la fitxa número 6, Joaquim Carbonell i Vilagut.
- 40.-Vegeu la fitxa número 31, Josep Rius i Mèlich.
- 41.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 42.-Vegeu la fitxa número 26, Josep Comes i Petit.
- 43.-Segons la partida de casament d'un dels seus fills, Arnau Pi procedia de la parròquia de Sant Martí. A França hi ha, com a mínim, una vintena de parròquies sota l'advocació de Sant Martí.
- 44.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 45.-Vegeu la fitxa número 6, Joaquim Carbonell i Vilagut.
- 46.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 47.-ACB, pergami 4-84-33.
- 48.-Aquest mas ja apareix documentat en una relació de l'any 1311 (ACB, pergami 4-84-6).
- 49.-*Notes històriques...*, pàgina 51.
- 50.-La coincidència entre el noms de pila i la manca dels segons cognoms no em permet d'assegurar qui és qui.
- 51.-Vegeu la fitxa número 21.
- 52.-Hi havia entre ells tercer i quart grau de consanguinitat canònica.
- 53.-Vegeu la fitxa número 30, Francesc Navinés i Gelabert; la mare de Francesc Roldan i Navinés era cosina germana del pare de Francesc Navinés i Gelabert.
- 54.-Un dels masos més antics de la parròquia, documentat almenys des del 1290 (ACB, pergami 4-84-4).
- 55.-Vegeu la fitxa número 13.
- 56.-Vegeu la fitxa número 37, Jòsep Carbonell i Modolell.
- 57.-Vegeu la fitxa número 2, Francesc Padrosa i Batista.
- 58.-De moment, és la tercera família més antiga documentada a Sant Just Desvern que ha arribat fins a l'actualitat.
- 59.-La número 8, Joaquim Gelabert i Mèlich.
- 60.-ACB, pergami 4-84-28.

- 61.-*Notes històriques...*, pàgina 41.
- 62.-Aquesta és la forma escrita del cognom que considero correcta (a partir de la seva etimologia) per davant de les altres dues.
- 63.-Vegeu la fitxa número 17.
- 64.-Vegeu la fitxa número 20.
- 65.-Vegeu la fitxa número 31, Josep Rius i Mèlich.
- 66.-Vegeu la fitxa número 18, Emili Petit i Canals.
- 67.-Vegeu la fitxa número 13, Magí Poll i Rius.
- 68.-Ja ho he explicat a la fitxa número 13, Magí Poll i Rius.
- 69.-Al principi del segle XVI era can Carbonell *de la Carnisseria* i a la segona meitat del segle XIX tenia el nom de can Geroni.
- 70.-Vegeu la fitxa número 10.
- 71.-Josep Oliveres i Gelabert.
- 72.-Fitxes números 17 i 24.
- 73.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 74.-Vegeu la fitxa número 4, Miquel Modolell i Padrosa.
- 75.-De la família dels Rius jornalers; vegeu la fitxa número 13, Magí Poll i Rius.
- 76.-Cosí germà de Magí Poll i Rius; vegeu, també, la fitxa número 13.
- 77.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell, nebot de la dita Teresa.
- 78.-Vegeu la fitxa número 8.
- 79.-Vegeu la fitxa número 25.
- 80.-Vegeu la fitxa número 26.
- 81.-Vegeu la fitxa número 7.
- 82.-Andreu Gelabert i Carbonell.
- 83.-Josep Domènec i Mans.
- 84.-Vegeu la fitxa número 39, Josep Orriols i Malaret.
- 85.-Vegeu la fitxa número 18, Emili Petit i Canals.
- 86.-Tot i no portar cap cognom igual, Pere Orriols i Malaret i Emili Petit i Canals eren cosins segons.
- 87.-Vegeu la fitxa número 12.
- 88.-Vegeu la fitxa número 14.
- 89.-Vegeu la fitxa número 1.
- 90.-Vegeu la fitxa número 4.
- 91.-Vegeu la fitxa número 6.
- 92.-Josep Carbonell i Padrosa i Joaquim Carbonell i Vilagut eren cosins tercers.
- 93.-En aquell moment Pau Carbonell i Ametller.
- 94.-ACB, pergami 4-84-6.
- 95.-ACB, pergami 4-84-11.
- 96.-Vegeu la fitxa número 18.
- 97.-Tenien en comú els rebesavis Jaume Petit i Eulàlia Morera.
- 98.-Vegeu la fitxa número 34.
- 99.-Vegeu la fitxa número 18, Emili Petit i Canals.
- 100.-Vegeu la fitxa número 13, Magí Poll i Rius.

- 101.-Vegeu la fitxa número 23, Andreu Gelabert i Carbonell.
- 102.-Els Cortès de Sant Just Desvern són descendents d'un Cortès de Vallvidrera que es va instal·lar a la nostra parròquia a final del segle XVI.
- 103.-Vegeu la fitxa número 45.
- 104.-Al menys el cognom Canalias és present a Sant Joan Despí des de principi del segle XVIII.
- 105.-Vegeu la fitxa número 31, Josep Rius i Mèlich.
- 106.-Vegeu la fitxa número 13, Magí Poll i Rius
- 107.-Vegeu la fitxa número 7.
- 108.-Vegeu la fitxa número 23.

Documentals**FONTS**

Llibres parroquials de Sant Just Desvern, de l'Arxiu Parroquial de Sant Just Desvern:

Llibre 1 de Baptismes: 1509-1622
 Llibre 2 de Baptismes: 1622-1668
 Llibre 3 de Baptismes: 1668-1750
 Llibre 4 de Baptismes: 1750-1788
 Llibre 5 de Baptismes: 1789-1846
 Llibre 6 de Baptismes: 1846-1859
 Llibre 7 de Baptismes: 1859-1876
 Llibre 8 de Baptismes: 1877-1894
 Llibre 9 de Baptismes: 1894-1914
 Llibre 1 de Matrimonis: 1580-1667
 Llibre 2 de Matrimonis: 1668-1750
 Llibre 3 de Matrimonis: 1750-1851
 Llibre 4 de Matrimonis: 1852-1858
 Llibre 5 de Matrimonis: 1859-1881
 Llibre 6 de Matrimonis: 1881-1924
 Llibre 1 d'Enterraments: 1566-1569
 Llibre 2 d'Enterraments: 1573-1622
 Llibre 3 d'Enterraments: 1622-1667
 Llibre 4 d'Enterraments: 1668-1750
 Llibre 5 d'Enterraments: 1750-1818
 Llibre 6 d'Enterraments: 1819-1858
 Llibre 7 d'Enterraments: 1859-1887
 Llibre 8 d'Enterraments: 1887-1921

"Llibres d'esposalles" de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona

Expedients de "Dispenses Apostòliques" de l'Arxiu del Bisbat de Barcelona

Bibliografia

BAUCELLS i REIG, Josep (1984). *El Baix Llobregat i la Pia Almoina de la Seu de Barcelona*, Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

TENAS i ALIBÉS, Antoni (1947). *Notes històriques del poble i parròquia de Sant Just Desvern*. Barcelona: Fidel R. Ferran, impressors.

DA (1987). *Sant Just Desvern, un paisatge i una història*, número 57, Barcelona: Ajuntament de Sant Just Desvern i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Col·lecció Biblioteca "Abat Oliba".

Llista	Alemanya	12	109	Mallol	3	93
alfabètica	Amigó	25	122	Mans	7	100
de tots	Astals	15	112	Marrugat	16	113
els	Baratau	29	125	Martí	16	113
cognoms	Batet	29	125	Mèlich	8	101
que	Batista	2	91	Mitjans	4	94
apareixen	Biosca	11	107	Modolell	1	85
en aquest	Blai	44	137	Moleres	7	100
article,	Bofill	27	124	Munné	15	112
amb	Bosch	15	112	Navinés	30	126
indicació	Càlix	42	136	Obiols	19	116
del nú-	Campanyà	10	105	Oliveres	17	114
mero de	Campreciós	23	119	Oller	42	136
la fitxa i	Canalias	43	137	Oriol	16	113
la pàgina	Canals	18	115	Orriols	34	130
en què	Carbonell	6	98	Padrosa	2	91
s'explica	Cardona	5	96	Petit	18	115
el seu	Carreras	21	118	Pi	13	110
origen	Català	40	134	Piquet	14	111
	Catesús	16	113	Planas	5	96
	Clusas	10	105	Poll	13	110
	Coll	32	128	Reventós	3	93
	Colomer	9	104	Ribes	31	126
	Comes	26	123	Ricart	5	96
	Coret	9	104	Riudaura	7	100
	Cortès	41	135	Rius	13-31	110-126
	Cuiàs	9	104	Roldan	20	117
	Comelles	19	116	Romagosa	18	115
	Cuscó	12	109	Saladrigues	2	91
	Domènec	45	138	Santacana	12	109
	Dot	43	137	Solies	30	126
	Estella	32	128	Torner	35	131
	Estruch	21	118	Valls	14	111
	Fatjó	10	105	Vidal	15	112
	Ferran	9	104	Viladrosa	35	131
	Florit	40	134	Vilagut	19	116
	Fosalva	7	100	Vilar (Vilà)	3 (10)	93 (105)
	Gelabert			Vinyoles	18	115
	<i>del Coscoll</i>	23	119	Vives	44	137
	Gelabert					
	<i>de la Riera</i>	8	101			
	Grau	29	125			
	Jorba	29	125			
	Julia	8	101			
	Malaret	34	130			